

ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)
ของนิสิต ภาควิชา คณาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารนิพนธ์
ของ
นายภิราช รัตน์นธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
มิถุนายน 2546

ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)
ของนิสิต ภาควิชา คณาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ
ของ
นายภิราช รัตนันต์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
มิถุนายน 2546

ภิราข รัตนันต์. (2546). *ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในห้าด้าน คือ หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน และเปรียบเทียบทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามตัวแปร สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิม และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ภาคสมทบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด ปีการศึกษา 2545 จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ของเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตระดับปริญญาตรี ภาคสมทบ มีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน และโดยรวมทุกด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. นิสิตระดับปริญญาตรี ภาคสมทบ จำแนกตาม สาขาวิชา และตัวแปรสถานภาพการศึกษา มีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. นิสิตระดับปริญญาตรี ภาคสมทบ ที่มีสถาบันการศึกษาเดิมสังกัดกรมอาชีวศึกษาและที่สถาบันการศึกษาเดิมสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ และโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นิสิตระดับปริญญาตรี ภาคสมทบ ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ และโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

OPINIONS TOWARDS INSTRUNCTIONAL CONDITIONS OF PARTTIME
BACHELOR'S DEGREE PROGRAM IN BUSINESS ADMINISTRATION (2 YEARS) OF
UNDERGRADUATE STUDENTS IN THE FACULTLY OF SOCIAL SCIENCE,
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
MR. PHIRACH RATTANUNT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot University

June 2003

Phirach Rattanunt. (2003). *Opinion of student towards Intrunctional Conditions of Parttime Bachelor's Degree Program in Business Administration (2 years) of Undergraduate Students in the Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University. Master Project, M.Ed (Business Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University*
Advisor : Assoc.Prof. Chusri Wongrattana.

The purposes of this research were to study the opinion of students towards Intrunctional conditions of parttime bachelor's degree program in business administration (2 years) of undergraduate students in the faculty of social science, Srinakharinwirot University in terms of curriculum, teachers, teaching methods and activities, evaluation and media and supporting factors ; and compared the opinion of students that classified by major subject, education status, previous institutions, and grade point average.

The samples were 240 students. The questionnaire was constructional for collections data. Percentage, means, standard deviation, t-test, One – Way analysis of Variance and scheffe were used for analysis method.

The findings of the research were as follows :

1. The opinions of the students towards intrunctional conditions learning and teaching in overall and each aspect were suitable at high level.
2. There was no statistical significant difference for the opinions towards intrunctional conditions learning and teaching from the students with different major subject and education status.
3. There was no statistical significant difference in overall aspects. For the aspect of teaching methods and activities and aspect of curriculum, the were statistical significant difference at level .01 and .05 respectively from the students with different previous institution.
4. There was no statistical significant difference in overall aspects. For the aspect of teachers, There was statistical significant difference at level .05 from the students with different grade point average.

ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)
ของนิสิต ภาควิชา คณาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารนิพนธ์
ของ
นายภิราช รัตนันต์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
มิถุนายน 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารนิพนธ์นี้ได้รับทุนสนับสนุน จำนวน 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาทถ้วน)
จากงบประมาณ เงินรายได้ ปีการศึกษา 2545 ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรีร์ ลิ้มไทย)

คณะกรรมการสอบ

.....
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

ประธาน

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรีร์ ลิ้มไทย)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ผจงศักดิ์ หมวดสง)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวี วรกวิน)

วันที่ เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้โดยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลี้มไทย และอาจารย์ ผจกศักดิ์ หมวดสง กรรมการควบคุมสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี นับตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการจนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง จึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลี้มไทย และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยมาจนถึงปัจจุบัน

ขอกราบขอบพระคุณภาควิชาบริหารธุรกิจ ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อทำสารนิพนธ์

ขอขอบคุณนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ สาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2545 ทุกท่านที่ให้ความ อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และเพื่อนร่วมชั้นเรียน วิชาเอกธุรกิจศึกษา รุ่น 6 ภาคพิเศษที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดีทุกท่าน โดยการให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณและน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา คุณแม่ทองรวม รัตนันต์ คุณพ่อทองเจือ รัตนันต์ และญาติพี่น้องทุกท่าน สำหรับความรัก ความห่วงใย กำลังใจและ ทุนทรัพยากรที่มีต่อผู้วิจัยในการศึกษาและการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายสุดนี้คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาบุพการี ของ ผู้วิจัยและบรรพคณาจารย์ทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังแห่งการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภิราช รัตนันต์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	2
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ.....	8
โครงสร้างของหลักสูตร.....	9
ความหมายของการจัดการเรียนการสอน.....	10
ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน.....	11
องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน.....	13
สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
ความมุ่งหมาย ความสำคัญ และวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	54
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
อภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	64
 บรรณานุกรม.....	 65
 ภาคผนวก.....	 71
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	 81

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิม และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	47
2	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยรวมและรายด้าน.....	48
3	ผลการเปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสาขาวิชา.....	49
4	ผลการเปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพการศึกษา.....	50
5	ผลการเปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถาบันการศึกษาเดิม.....	51
6	ผลการเปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายด้าน	52
7	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะของนิสิตหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านอาจารย์ผู้สอน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายคู่.....	53

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

งานวิชาการเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอน การเตรียมการสอน สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน การจัดหาบุคลากรเข้าสอน การจัดตารางเรียนตารางสอน ตลอดจนการนิเทศการศึกษาและการวัดผลประเมินผล งานดังกล่าวผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการสนับสนุนและประสานงานในเรื่องการจัดสายงาน การจัดบุคลากรเข้าสายงาน การจัดหาทรัพยากรและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน การเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากร วางแผนร่วมกัน ประเมินผลการทำงานและประสานงาน โดยผ่านกระบวนการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน (ชลิต พุทธิรักษา. 2531 : 2) ซึ่งในระดับปริญญาบัณฑิตการจัดการเรียนการสอนนั้นมีขอบข่ายครอบคลุมเกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน รวมถึงด้านการวัดและประเมินผล (กิ่งแก้ว เอี่ยมแฉล้ม. 2542 : 7) และมืองค์ประกอบพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้นประกอบด้วย หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผลก่อนเรียน การเลือกวิธีสอน แหล่งบริการและสนับสนุน และการประเมินผล (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2535 : 604) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนคืองานวิชาการที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษา เนื่องจากจุดประสงค์อันดับแรกในการตั้งสถาบันศึกษาก็เพื่อจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ

ปัจจุบันสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหลายสถาบันในประเทศไทย ให้ความสำคัญกับงานการจัดการเรียนการสอนและต่างตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างระบบการศึกษากับระบบแรงงาน จึงเปิดรับผู้มีงานทำแล้วเข้าศึกษาต่อทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ การจัดการศึกษาภาคพิเศษหรือภาคสมทบนับเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบปกติ ซึ่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นสถาบันอุดมศึกษาสถาบันหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงได้เปิดหลักสูตรการศึกษาภาคพิเศษหรือภาคสมทบ ให้กับบุคคลทั่วไปสมัครเข้าศึกษาต่อ โดยจัดการเรียนการสอนนอกเวลาราชการ ซึ่งการจัดการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวนี้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาเรียน คือ ไม่สามารถมาเรียนเต็มเวลาในระบบปกติได้อันเนื่องมาจากการกิจต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมาเรียนในช่วงนอกเวลาปกติ

ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ดำเนินการจัดการศึกษาหลักสูตรภาคสมทบ มีหน้าที่จัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพ ได้เปิดสอนหลักสูตรทางธุรกิจมาเป็นเวลานาน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา มีหลักสูตร

ต่าง ๆ คือ การศึกษابัณฑิตศึกษาเอกธุรกิจศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิตศึกษาเอกการบัญชี ศิลปศาสตรบัณฑิตศึกษาเอกการตลาด บริหารธุรกิจบัณฑิตศึกษาเอกการบัญชี บริหารธุรกิจบัณฑิตศึกษาเอกการตลาด การศึกษามหาบัณฑิตศึกษาเอกธุรกิจศึกษา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตศึกษาเอกการจัดการ และบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตศึกษาเอกการตลาด สำหรับหลักสูตรในระดับปริญญาตรีที่กล่าวมาแล้วนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปีทั้งสิ้น ปี พ.ศ. 2538 ได้ขยายการเปิดสอนบริหารธุรกิจบัณฑิตหลักสูตร 4 ปี วิชาเอกการบัญชีและวิชาเอกการตลาด และปรับปรุงหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี ทั้งวิชาเอกการบัญชีและวิชาเอกการตลาด ในปี 2544 ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลิตบัณฑิตทางด้านบริหารธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจปัจจุบัน เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพอิสระและเพื่อให้บัณฑิตสามารถพัฒนาความรู้ทางธุรกิจ (คณะสังคมศาสตร์. 2544 : 54) ได้ผลิตบัณฑิตมาแล้วจำนวน 6 รุ่น ในปี 2542 ได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาในการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ภาคสมทบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่านิสิตมีปัญหาในการเรียน 6 ด้าน คือด้านหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านวัดผลและประเมินผล และด้านสื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก เมื่อจำแนกตามสถานภาพของนิสิต พบว่านิสิตเพศชายและเพศหญิงมีปัญหการเรียนไม่แตกต่างกัน นิสิตวิชาเอกการบัญชีและวิชาเอกการตลาดมีปัญหการเรียนไม่แตกต่างกัน และนิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีปัญหาการเรียนไม่แตกต่างกัน (จิตตชา นิลดำ. 2542) ปี 2543 ทางภาควิชาบริหารธุรกิจ ได้ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนมาก เมื่อจำแนกตามสถานภาพของนิสิตพบว่า นิสิตเพศชายมีความพึงพอใจในการเรียนมากกว่านิสิตเพศหญิง นิสิตที่มีอายุมากกว่า 25 ปี มีความพึงพอใจในการเรียนมากกว่านิสิตที่มีอายุต่ำกว่า 23 ปี และอายุระหว่าง 23-25 ปี และนิสิตวิชาเอกการตลาดมีความพึงพอใจในการเรียนมากกว่านิสิตวิชาเอกการบัญชี (สำอองค์ งามวิชาและสุพีร์ ล้มไทย. 2543 : 58) จากงานวิจัยที่นำเสนอมาภาควิชาฯ ยังไม่มีงานวิจัยใดๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในหลักสูตร ภาคสมทบ ต่อเนื่อง 2 ปี เพื่อให้ภาควิชาฯ มีข้อมูลเกี่ยวกับนิสิตหลักสูตรดังกล่าวเพิ่มขึ้นเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน ประกอบกับผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการศึกษาในหลักสูตร ต่อเนื่อง 2 ปี ได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนมาแล้ว ได้เห็นสิ่งต่างๆ ในกระบวนการเรียนการสอนบางอย่างมีความเหมาะสมและบางอย่างก็ยังไม่เหมาะสม จึงมีความคิดที่จะศึกษาว่าในความคิดเห็นของนิสิตภาคสมทบรุ่นปัจจุบันปี 2545 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรภาคสมทบว่ามีความเหมาะสมเป็นเช่นไรในด้านต่าง ๆ

จากความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนและข้อมูลงานวิจัยที่นำเสนอมาผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ต่อเนื่อง 2 ปี ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เกี่ยวกับด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและ

ประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของภาควิชาบริหารธุรกิจในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนิสิตและสังคม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ใน 5 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต จำแนกตามตัวแปร สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิม และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ ซึ่งจะเป็นข้อมูลและแนวทางแก่ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและนิสิตต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 วิชาเอกการตลาด จำนวน 211 คน และวิชาเอกการบัญชี จำนวน 179 คน รวม 390 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 วิชาเอกการตลาดจำนวน 130 คน และ วิชาเอกการบัญชี จำนวน 110 คน รวม 240 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 2.1.1 สาขาวิชา แบ่งเป็น
 - 1) การบัญชี
 - 2) การตลาด
- 2.1.2 สถานภาพการศึกษา แบ่งเป็น
 - 1) เรียนโดยไม่ทำงาน
 - 2) เรียนและทำงาน
- 2.1.3 สถาบันการศึกษาเดิม แบ่งเป็น
 - 1) สังกัดกรมอาชีวศึกษา
 - 2) สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- 2.1.4 ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งเป็น
 - 1) ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50
 - 2) ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 - 3.00
 - 3) ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.01 - 4.00

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 5 ด้าน คือ

- 2.2.1 ด้านหลักสูตร
- 2.2.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน
- 2.2.3 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.2.4 ด้านการวัดและประเมินผล
- 2.2.5 ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน ซึ่งแบ่งเป็น

1.1 ด้านหลักสูตร หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของระยะเวลาการศึกษาในหลักสูตร จุดประสงค์การใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชาทันต่อเทคโนโลยีวิทยาการ

สมัยใหม่ เสริมสร้างการพัฒนาบุคลิกภาพนักธุรกิจ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหาได้ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง

1.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของอาจารย์ผู้สอน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในวิชาที่สอน การเชิญอาจารย์พิเศษ ความรับผิดชอบต่อนักที่บุคลิกภาพและจริยธรรมของครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนิสิต

1.3 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินงานด้านการเรียน วิธีการสอน การจัดแบ่งเวลาแต่ละรายวิชาเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียน เช่น กำหนดการสอน ประมวลการสอน การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงการ การสัมมนาวิชาการ เทคนิคการสอนของผู้สอน ระยะเวลาในการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการเรียน การเตรียมตัว การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของวิธีการวัดและประเมินผล การกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผล ความสอดคล้อง ระหว่างวิธีการวัดและประเมินผลกับรายวิชาที่สอน

1.5 ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสำหรับใช้สอน ซึ่งจะส่งผลทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ ตลอดจน ระบบการให้บริการสื่อ บุคลากรในการให้บริการสื่อ อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมที่อยู่ในสภาพที่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวก

2. สถานภาพการศึกษา หมายถึง สภาพลักษณะทางการศึกษาในปัจจุบันขณะที่นิสิตศึกษาอยู่ในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบซึ่งแบ่งออกเป็น

2.1 เรียนโดยไม่ทำงาน หมายถึง นิสิตมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนเพียงอย่างเดียวไม่ได้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานในอาชีพเพื่อหารายได้ในระหว่างการศึกษามหาวิทยาลัยบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)

2.2 เรียนและทำงาน หมายถึง นิสิตมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนแล้วยังต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในอาชีพเพื่อหารายได้ในระหว่างการศึกษามหาวิทยาลัยบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี)

3. สถาบันการศึกษาเดิม หมายถึง สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาหรือจัดการเรียนการสอนและทำกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับอนุปริญา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า ซึ่งในงานวิจัยเรื่องนี้จะมีสถาบันศึกษาที่จะศึกษาอยู่ 2 สังกัดคือ

3.1 สังกัดกรมอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยพณิชยการ และรวมถึงสถาบันการศึกษาทางด้านธุรกิจที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐบาลและเอกชนที่เปิดสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจระดับอนุปริญาหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า

3.2 สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดของ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลซึ่งประกอบด้วยวิทยาเขตต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ที่เปิดสอน ทางด้านบริหารธุรกิจในระดับอนุปริญญาหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือ เทียบเท่า

4. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนของนิสิตซึ่งได้จากคะแนน เฉลี่ยสะสมของทุกรายวิชาที่เรียนตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ถึง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โดยแบ่งระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 3 ระดับ คือ

4.1 ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50

4.2 ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 - 3.00

4.3 ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.01 - 4.00

5. หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) หมายถึง หลักสูตรที่เรียนเกี่ยวกับ วิชาบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย 2 วิชาเอก คือ วิชาเอกการบัญชี และวิชาเอกการตลาด มี จำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต รับนิสิตที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือ เทียบเท่า

6. นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 หลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิชาเอกการบัญชี และวิชาเอกการตลาด คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

7. เวลาเรียน หมายถึง ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีสภาพการจัดการ เรียนการสอนนอกเวลาราชการ ปีการศึกษาหนึ่ง แบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้น ภาคปลาย มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ และภาคฤดูร้อนมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ โดยให้เพิ่มชั่วโมงการเรียนแต่ละรายวิชาในภาคฤดูร้อนให้เท่ากับจำนวนชั่วโมงการ เรียนไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ ในภาคฤดูร้อนอาจจัดการเรียนการสอนในเวลาราชการได้

สมมติฐานในการวิจัย

1. นิสิตที่เรียนสาขาวิชาต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2. นิสิตที่มีสถานภาพการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3. นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาเดิมต่างสังกัดกันมีทัศนคติต่อสภาพการ จัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

4. นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. สาขาวิชา
 - 1) การบัญชี
 - 2) การตลาด
2. สถานภาพการศึกษา
 - 1) เรียนโดยไม่ทำงาน
 - 2) เรียนและทำงานการศึกษา
3. สถาบันการศึกษาเดิม
 - 1) สังกัดกรมอาชีวศึกษา
 - 2) สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
4. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1) ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50
 - 2) ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00
 - 3) ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.01-4.00

ตัวแปรตาม

ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านอาจารย์ผู้สอน
3. ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดและประเมินผล
5. ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ทำการศึกษา โดยรวบรวมไว้ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ
2. โครงสร้างหลักสูตร
3. ความหมายของการจัดการเรียนการสอน
4. ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน
5. องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน
6. สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ

ด้วยความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ จึงได้เปิดสอนหลักสูตรทางบริหารธุรกิจขึ้น เพื่อจัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพทางด้านบริหารธุรกิจให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล และตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาทางด้านธุรกิจทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงกับภาคธุรกิจเอกชนและนโยบายของรัฐบาล (อัปสร มีสิงห์. 2534 : 34) มีความมุ่งมั่นในการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพ จริยธรรม ความรอบรู้ ความคิดสร้างสรรค์เชิงธุรกิจ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ “มองไกล ก้าวไว โปร่งใส ใจกว้าง สว่างมีปัญญา” ดังปรัชญาที่ว่า คุณภาพการศึกษา คือคุณภาพแห่งชีวิตและสังคม (คณะสังคมศาสตร์. 2544) ภาควิชาบริหารธุรกิจ เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) วิชาเอกการบัญชีและการตลาดขึ้น ในปี 2533 และได้รับการอนุมัติให้เปลี่ยนชื่อหลักสูตรจากหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตเป็นหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยใช้โครงสร้าง หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ในปี 2536 ขยายเปิดหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต 4 ปี ในปี 2538 และในปี 2544 ปรับปรุงหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ทั้งวิชาเอกการบัญชีและวิชาเอกการตลาดเป็นหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) สาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด ดังปรัชญาของหลักสูตรที่ว่า มุ่งผลิตบัณฑิต

บริหารธุรกิจ (ต่อเนื่อง 2 ปี) สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาการตลาดให้มีความรู้ทางด้านศาสตร์การบัญชีและการบริหารการตลาดและศาสตร์ทางด้านบริหารธุรกิจ โดยสามารถนำความรู้ทางด้านวิชาชีพทั้งสองและการบริหารธุรกิจไปปฏิบัติได้จริง โดยบัณฑิตซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและองค์การในยุคโลกาภิวัตน์ที่สอดคล้องกับสังคมไทย ตลอดจนเป็นผู้มีจริยธรรมและคุณธรรมในการประกอบวิชาชีพ และวัตถุประสงค์ของทั้งสองหลักสูตรก็คือเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพทั้งสาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด และการบริหารธุรกิจได้อย่างมีคุณภาพ เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรมในวิชาชีพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพอิสระ และมีความคิดสร้างสรรค์ผลงานทางธุรกิจ และเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป (คณะสังคมศาสตร์. 2544)

2. โครงสร้างของหลักสูตร

วัตถุประสงค์หลักสูตร

1. เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพทางบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด ได้อย่างมีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในปัจจุบัน
2. เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์
3. เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรับผิดชอบและมีจริยธรรมในวิชาชีพ
4. เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูง

โครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี (ต่อเนื่อง 2 ปี)

โครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี (ต่อเนื่อง 2 ปี) มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต ประกอบด้วยหมวดวิชาต่อไปนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	9	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า	69	หน่วยกิต
ประกอบด้วย			
- วิชาแกน	39	หน่วยกิต	
- วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า 30	หน่วยกิต	
ประกอบด้วย			
- วิชาเอกบังคับ	24	หน่วยกิต	
- วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า 6	หน่วยกิต	
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร			84 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด (ต่อเนื่อง 2 ปี)

โครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด (ต่อเนื่อง 2 ปี) มีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต ประกอบด้วยหมวดวิชาต่อไปนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	9	หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า	69	หน่วยกิต
ประกอบด้วย			
- วิชาแกน	39	หน่วยกิต	
- วิชาเอก	ไม่น้อยกว่า 30	หน่วยกิต	
ประกอบด้วย			
- วิชาเอกบังคับ	24	หน่วยกิต	
- วิชาเอกเลือก	ไม่น้อยกว่า 6	หน่วยกิต	
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต
จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร			84 หน่วยกิต

(คณะสังคมศาสตร์. 2544)

3. ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร ดังที่ ภิญโญ สาร (2526 : 320) ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาหรือในโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาหรือโรงเรียนทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ในด้านวิชาการแก่ผู้เรียนและมีผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ นอกจากนี้ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 87) ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนว่า หมายถึง การดำเนินการทุกชนิดเพื่อจะส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์หรือนักศึกษา ดังที่กิติมา ปริตีติลล (2532 : 48) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับจัดการเรียนการสอนทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีหลักการในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534 : 18 – 19) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารต้องดำเนินการที่เกี่ยวกับการแสวงหาจุดประสงค์ของ

การจัดการศึกษาออกมาให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้บุคลากรได้ปฏิบัติ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักแนะนำให้ครูรู้จักใช้และทำประมวลการสอน ทำโครงการสอน หรือบันทึกการสอน รู้วิธีการจัดตารางสอนเพื่อจัดรายวิชาต่างๆ ได้เหมาะสม ส่วน บรรจง พงศ์ศาสตร์ (2536 : 2) ได้กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนว่า ผู้บริหารควรกระตุ้นครู – อาจารย์ให้ความสนใจบรรยายภาคทางวิชาการเพิ่มมากขึ้น หามาตรการต่างๆ มาเร่งให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง รู้จักหาเทคนิคหรือกระบวนการเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียนมาช่วยเสริมการสอน เพื่อให้ นักเรียนมีประสบการณ์สูงขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับ อภิชัย กุลชา (2536 : 3) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่อาจารย์ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความสามารถเพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนการสอน การเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นักศึกษาในด้านวิชาการ เช่นเดียวกับ ชลิต พุทธรักษา (2531 : 2) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ งานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องหลักสูตร การจัดโปรแกรมการเรียนการสอน การจัดทำโครงการสอน การเตรียมการสอน สื่อที่ใช้ในการสอน วิธีสอน การจัดหาบุคลากรเข้าสอน การจัดตารางเรียน ตารางสอน ตลอดจนการนิเทศการศึกษาและการประเมินผล

จากความหมายทั้งหมดที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรมทางวิชาการของสถาบันการศึกษา ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการดำรงชีวิตได้

4. ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับผิดชอบและเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยทำงานร่วมกับอาจารย์ให้คำแนะนำ และประสานงานเพื่อให้อาจารย์ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตระหนักถึงหน้าที่สำคัญของอาจารย์ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นิสิต นักศึกษาอย่างเต็มความสามารถ นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้วยังมี กิจกรรมนอกห้องเรียนอีกมากมาย ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านวิชาการและทักษะในการประกอบอาชีพ

งานวิชาการเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินงาน เพราะวิทยาเขตตั้งขึ้นด้วยจุดประสงค์หลักที่จะสอนให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2527 : 6) ว่างานวิชาการเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษา งานธุรการเป็นสมอง และงานประสานสัมพันธ์กับชุมชนเป็นใบหน้า ในขณะเดียวกันโรงเรียนมีหน้าที่ให้ความรู้ ความสามารถ ให้นักเรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น มีความรู้ด้านอาชีพ ได้รับการอบรมด้านศีลธรรม ซึ่งเป็นขอบข่ายที่กว้างขวางของการดำเนินงานทางวิชาการใน โรงเรียนต่างๆ ไม่ว่าขนาดเล็กหรือใหญ่ นอกจากนี้ พวงรัตน์ วิเวกานนท์ (2526 : 13) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจะต้องวางแผนร่วมกับบุคลากรและ

ใช้วิธีกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ สนับสนุนให้ครูทุกคนทำงานโดยใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มความสามารถ สำหรับนงเยาว์ ธาราศรีสุทธิ (2529 : 8) ได้ อธิบายถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นงานหลัก และเป็นหัวใจของสถานศึกษา เนื่องจากจุดประสงค์อันดับแรกในการตั้งสถานศึกษาก็เพื่อ จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ส่วนงานอื่นๆ เป็นการสนับสนุนให้งานวิชาการมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ระวีวรรณ เสวตามร (2529 : 43) อธิบายว่าการจัดการ เรียนการสอนนับเป็นหัวใจของการบริหารทั้งหมด เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษา ก็คือ การ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนไปพัฒนาตนเอง สังคม และ ประเทศชาติได้ การจัดการเรียนการสอนต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารมีหน้าที่คอยให้ความรู้ ให้คำแนะนำปรึกษา และให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การเรียน การสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งสงวน สุทธิเลิศอรุณ และคนอื่นๆ (2529 : 148) กล่าวว่างานวิชาการจะมีประสิทธิภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับ การเอาใจใส่เป็นพิเศษในด้านหลักสูตร การส่งเสริมคุณภาพการศึกษาหรือการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรและเป็นผู้ดำเนินการพัฒนา หลักสูตรด้วย ดังที่สนอง เครือมาก (2530 : 53) ได้ให้ความเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็น บุคคลที่สำคัญที่สุด ที่จะเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินการให้เป็นไปอย่างราบรื่น ผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ

1. กำหนดเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ และวางแผนงานของสถานศึกษา
2. ควบคุม ติดตาม นิเทศงานวิชาการอย่างมีระบบ
3. จัดหาหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร ให้เพียงพอตามสภาพของสถานศึกษา
4. จัดให้ครูผลิต จัดหา สื่อการเรียน และควบคุมดูแลให้ครูนำไปใช้ประกอบการสอน
5. จัดให้มีมุมหนังสือ หรือห้องสมุดให้เหมาะสมตามสภาพของสถานศึกษา
6. ให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียน ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลของหลักสูตร
7. ส่งเสริมและนำเทคนิคใหม่ๆ ที่เหมาะสมมาใช้ดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนไม่ควรมองข้ามงานใน ด้านหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นเอกสารที่กำหนดโครงการศึกษา กำหนดความมุ่งหมายของ การศึกษา กำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียน ตลอดจนกระบวนการเรียน การสอนและประเมินผล (กิตติมา ปรีดีติลล. 2532 : 60)

จากความสำคัญของงานวิชาการดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงาน หลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการ เพื่อจัดการเรียนการสอนและการทำกิจกรรมทุกชนิด เพื่อปรับปรุงและพัฒนา นักศึกษาในสถานศึกษาให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ

5. องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของสถานศึกษา เนื่องจากจุดประสงค์อันดับแรกในการตั้งสถานศึกษาก็เพื่อจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ จึงอาจสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนจะประกอบไปด้วยงาน 5 ด้าน ดังนี้คือ

- 3.1 ด้านหลักสูตร
- 3.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน
- 3.3 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 3.5 ด้านการวัดและประเมินผล

3.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรนับเป็นหัวใจและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหลักสูตร ดังที่กิติมา ปรีดีติลภ (2532 : 60) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรโดยสรุปว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้สอนโดยกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา เนื้อหาของความรู้ และประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล ประจักษ์ ศรีวัฒนพงศ์ (2535 : 106) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายหลักสูตรว่าเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาสาระที่นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และบอกให้สาธารณชนได้ทราบว่าหลักสูตรนั้นๆ มีความต้องการให้ผู้เรียนเกี่ยวข้องหรือดำเนินการอย่างไรบ้างกับทรัพยากรภายในชุมชน ทั้งยังเป็นแนวทางในการบริหารของสถาบันการศึกษาว่าควรจะมีแผนการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในลักษณะใด

เมื่อทราบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ในการที่จะทราบถึงความคิดของผู้เรียนว่ามีต่อหลักสูตรนั้นๆ อย่างไร จะต้องรู้รายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะบรรจุในหลักสูตรว่า เนื้อหาสาระสอดคล้องเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และผู้สำเร็จการศึกษาสามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

ลีปนันท เกตุทัต. (2536 : 54) ให้ความเห็นว่าการผลิตบัณฑิตในอนาคตจะต้องมุ่งให้บัณฑิตมีความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ ลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีความรู้ภาษาไทยดี ความรู้ทางสังคมและรักษาวินัยวัฒนธรรมไทย รู้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 1 ภาษา สามารถเข้าสังคมและวัฒนธรรมของชาวต่างประเทศได้ และมีความรู้วิชาการหรือวิชาชีพแขนงใดแขนงหนึ่งอย่างลึกซึ้ง พร้อมมีประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติในสาขาวิชาชีพนั้น ดังที่ พะยอม วงศ์สารศรี. (2529 : 3) ได้กล่าวว่าการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบให้ผู้เรียนในสถานศึกษานั้น มีความรู้ ความสามารถตาม

หลักสูตร เมื่อผู้เรียนจบหลักสูตรบริหารธุรกิจแล้วจะทำให้เกิดการพัฒนาตน พัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคม กล่าวได้ว่า ผู้เรียนสามารถเป็นที่พึ่งตนเองและเป็นที่พึ่งของครอบครัวได้ สรุปได้ว่า หลักสูตรบริหารธุรกิจมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน บัณฑิตที่จบ การศึกษาและออกไปประกอบอาชีพในองค์กรธุรกิจและอุตสาหกรรมจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนดขึ้น นอกจากนั้นหลักสูตรที่ดีจะต้องพัฒนาให้นักศึกษา เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และปฏิบัติงานในอาชีพในแขนงวิชาที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ดังที่ เปรี๊อง กิจรัตน์ภร (2532 : 13 – 14) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายนั้นเป็นการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น เพื่อให้รู้ว่าจัดการศึกษาเพื่ออะไร ผู้เรียนมีคุณสมบัติเช่นไร ส่วนเนื้อหาสาระเป็นการกำหนด หัวข้อต่างๆ และเนื้อหาสาระนั้นจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้วย ซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชำนาญ ชื่นจิตร (2537 : 51) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาช่างที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่า จุดมุ่งหมายของ หลักสูตรวิชาช่างควรมีสาระและทิศทางอย่างไร และเมื่อทราบจุดมุ่งหมายของหลักสูตรย่อม สามารถกำหนดเนื้อหาความรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ สังคมในปัจจุบันได้

3.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน

การจัดการศึกษาจะสำเร็จไปได้ด้วยดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ของครู คุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู เพราะครูเป็นผู้นำหลักสูตรมาสู่การปฏิบัติ หลักสูตรนั้นแม้ว่าจะเขียนไว้ดีเพียงใด หากครูไม่มีความสามารถในการปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย ที่วางไว้ คุณภาพการศึกษาก็ย่อมจะไม่เกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (ชม ภูมิภาค. 2529 : 145)

ถาวร สารวิทย์. (ม.ป.ป. : 89 – 90) ได้อธิบายว่า บทบาทของครูผู้สอนมีส่วนสำคัญ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นจะต้อง ปรับปรุงบุคลิกภาพ เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์อยู่เสมอ รวมทั้งมีเทคนิคการสอนที่จูง ใจให้นักเรียนเกิดความต้องการและสนใจที่จะเรียนรู้ ฉะนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นที่จะต้องมีบทบาท การเป็นครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูผู้สอนควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีบุคลิกภาพส่วนตัวที่ดี โดยทั่วไปนักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีก็ต่อเมื่อมีความพอใจ ครูผู้สอน ฉะนั้นครูควรมีบุคลิกภาพของการเป็นครู หรืออาจจะเรียกได้ว่ามีวิญญาณของความ เป็นครู เช่น แต่งกายเหมาะสม มีความสุภาพอ่อนโยน มีความเมตตากรุณา มีขันติ มีความ กระตือรือร้น มีลักษณะเป็นผู้นำ มีอารมณ์ขัน มีศรัทธาและความภูมิใจในความเป็นครู นอกจากนั้นครูที่สอนวิชาชีพธุรกิจ ควรมีบุคลิกลักษณะเป็นนักธุรกิจประกอบกันหรืออาจจะต้อง มี “วิญญาณของความเป็นนักธุรกิจ” ด้วย เช่น ความคล่องแคล่วว่องไว มีทัศนะที่กว้างไกล มีการบริหารเวลาและวางแผนอย่างเหมาะสม มีความเที่ยงธรรม มีจรรยาวิชาชีพและคุณธรรม

มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร มีความพยายามไม่ท้อถอย เป็นต้น ฉะนั้นครูผู้สอนวิชาชีพ ธุรกิจ จึงจำเป็นจะต้องสวมวิญญาณของความเป็นครูไว้เพื่อเป็นแบบอย่างและสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความภูมิใจและก่อให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้

2. มีความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง ผู้ที่เป็นครูนั้นมิใช่มีความรู้แต่เพียงในตำรา หรือทางวิชาการเท่านั้น แต่จำเป็นที่จะต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางในหลายๆ ด้าน เช่น ความรู้ทาง เศรษฐศาสตร์ สังคม วิทยาศาสตร์ พุทธธรรมศาสตร์ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ สังคมการลงทุน และอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบของวิชาชีพ

3. มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน ควรจะต้องทำความเข้าใจและแสวงหาความรู้ใน ละเอียดวิชาที่อยู่ในหลักสูตรรายวิชานั้น เพื่อจะได้นำมาวางแผนการสอน โดยเรียงลำดับความ ยากง่าย ความต่อเนื่องของรายละเอียดเนื้อหา

4. มีความสามารถในการสอน การสอนของครูธุรกิจนั้นขึ้นอยู่กับเทคนิควิธีสอน ซึ่ง เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ครูทุกคนควรจะต้องฝึกฝนและปฏิบัติให้เกิดความชำนาญและทักษะมีความ เชื่อมั่นในตนเอง

การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาการบริหารธุรกิจ ไพโรจน์ ตีรณชนากุล (ม.ป.ป. : 32 – 33) กล่าวว่า ครูมีหน้าที่เป็นผู้จัดการโรงฝึกงานเหมือนกับผู้จัดการของโรงงาน อุตสาหกรรม และมีหน้าที่ดูแลสภาพอาคารอุปกรณ์การสอน กิจกรรมของนักศึกษา รวมทั้ง เป็นผู้ควบคุมให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และสุดท้ายเป็น ผู้สอนให้ความรู้และทักษะแก่ผู้เรียน และตามแนวคิดของอนันต์ รัตมี (2530 : 30 – 32) ที่ได้ ศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้สอน กล่าวว่า ครูนอกจากจะสอนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ใหม่ๆ ในอาชีพแล้วยังจะต้องให้การอบรมจรรยาบรรณทำให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีในอนาคต ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าครูเป็นผู้มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงบุคลิกลักษณะนิสัย นักเรียนจะ นำแบบอย่างของครูไปใช้ ครูจึงไม่เพียงแต่จะฝึกให้ผู้เรียนมีคุณภาพเท่านั้น แต่ต้องฝึกให้รู้จัก คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และบริการเป็น ศิริพงษ์ พยอมน้อม (2533 : 10) ให้ ความเห็นว่า เนื่องจากครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน แต่โดยธรรมชาติ ของมนุษย์ความสามารถของบุคคลต่างๆ ย่อมแตกต่างกันไปตามความรู้ ความสามารถ เช่น ครูที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้ดีเลิศจะมีจำนวนน้อยมาก ครูที่มีความสามารถ ระดับดีจะมีจำนวนน้อย ครูที่มีความสามารถระดับปานกลางจะเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด ครู ที่มีความสามารถน้อยจะมีจำนวนค่อนข้างน้อย และครูที่มีความสามารถน้อยที่สุดจะมีจำนวน น้อยที่สุด จะเห็นได้ว่าครูที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างดีเลิศนั้น อาจ จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยบ้างจึงจะสอนได้ดี ครูที่สอนอยู่ในระดับปานกลาง จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยมากยิ่งขึ้น และครูที่มีความสามารถค่อนข้างน้อยก็ยิ่งมีความ ต้องการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยมากกว่าครูในระดับปานกลาง และครูที่มีความสามารถน้อย ที่สุด ก็ยิ่งมีความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยมากที่สุด จึงจะทำให้การถ่ายทอดความรู้ เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ และคนอื่นๆ (2540 : 1 – 25) ให้ความเห็น

ว่าการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ผู้สอน ผู้เรียน และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน และผู้เรียน ผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอน คุณลักษณะของผู้สอนที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพหลายประการ เช่น มีความรู้ที่จะสอน มีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีความเห็นอกเห็นใจผู้เรียน มีการยอมรับผู้เรียนในฐานะบุคคล (Respect as a Person) คือ การยอมรับความแตกต่างระหว่างครูกับศิษย์ ถ้าภายในห้องเรียนมีแต่ความก้าวร้าว แข่งขัน ความกดดัน อคติ เอาเปรียบ ย่อมไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์ และจากการศึกษางานวิจัยของ ชินซาวา (Shinzawa 1987 : Abstracts) เรื่อง Vocational Education in Thailand. พบว่า ครูผู้สอนที่มีความกระตือรือร้นต่ำจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการเรียนของนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเฮลท์ และเพอร์ซี่ (สมคะแน คำจูน. 2528 : 30; อ้างอิงจาก Health and Percy. 1982 : 26) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ผู้สอน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่เรียนไม่เต็มเวลา กับนักศึกษาที่เรียนเต็มเวลา จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการอาจารย์ผู้สอนที่มีความกระตือรือร้น มีความรู้ดี ต้องการเรียนเนื้อหาวิชาที่น่าสนใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาชีพได้อย่างดี ส่วน พงศ์ หรดาล (2532 : 73 – 78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง The Future of Vocational Education in Thailand Towards the Year 2009 A.D. Using the delphi Approach. ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้สอน ควรมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างน้อย 3 ปี และได้รับการฝึกอบรมในเทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่สม่ำเสมอ

สำหรับการศึกษาในประเทศไทย จากการศึกษาของ อำนวย นาคทัต (2540 : 81 – 91) ในเรื่องการพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคระยอง พบว่า การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน ขึ้นอยู่กับ ครู – อาจารย์ในสถานศึกษา ซึ่งจะต้องตระหนักถึงความเป็นครู มีทัศนคติต่อการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดี อุทิศเวลาเพื่อการสอน การพัฒนาการจัดงบประมาณให้เพียงพอและสะดวกต่อการปฏิบัติ ทำให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพและส่งผลให้ระบบการจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอน คือ สอน ให้การอบรม ให้คำปรึกษาสนับสนุนชี้แนะทางให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถมีวิชาชีพและเป็นพลเมืองดีของสังคม รวมถึงหน้าที่ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะเป็นการสร้างศรัทธาให้แก่ผู้เรียนอีกทางหนึ่ง

3.3 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง วิธีดำเนินการที่ผู้สอนนำมาใช้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เจตคติจากหลักสูตรไปสู่ผู้เรียน โดยอาศัยแผนการสอนเป็นแนวทาง

ประกอบ เช่น พฤติกรรมร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจัดทำขึ้น เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ตามความมุ่งหมายของการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้รวมถึงปัจจัยที่สนับสนุน ส่งเสริมให้การดำเนินการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ธงชัย สุวัฒน์เมฆินทร์ (2529 : 6 – 7) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแผนการสอนว่า มีจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์สำคัญอย่างไร ผู้สอนในฐานะผู้จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน ควรจะได้พิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้หรือประสบการณ์ และสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์นั้นๆ ได้ง่ายที่สุด เร็วที่สุด ประหยัดทั้งเวลา แรงงานและค่าใช้จ่าย ตัวอย่าง พิสิฐ เมฆาภักดิ์ และธีระพล เมธิกุล (2531 : 92 – 93) ได้สรุปว่าการสอน หมายถึงกิจกรรมของบุคคล ซึ่งมีหลักการและเหตุผล เป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการสอนจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา ตลอดจนการเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ด้านการสอน หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้
3. ด้านการวัดผล หมายถึง การเลือกวิธีวัดผลที่เหมาะสม และสามารถวิเคราะห์ได้
4. ด้านการประเมินผลการสอน หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลการสอนทั้งหมดได้ ตั้งแต่การวางจุดประสงค์ในการเรียนรู้ การเลือกเนื้อหา วิธีสอน ตลอดจนความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของการวัดผลที่ผู้สอนได้กระทำไป

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เพราะการสอนแบบบรรยายเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษาได้ดีที่สุด อาจารย์สามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคลขณะร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน การสอนวิธีนี้อาจารย์ผู้สอนจะใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนเข้าช่วย เช่น วีดีโอ สไลด์ หรือแผ่นใส เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมอบหมายงานพิเศษให้ทำเป็นกลุ่มหรือเฉพาะ นักศึกษาสามารถค้นคว้า ศึกษาจากตำรา ซึ่งสอดคล้องกับเมธี ปิลันธนาพันธ์ (2531 : 45 – 50) ที่เสนอแนะวิธีการสอนวิชาชีพไว้ดังนี้

1. การสอนแบบบรรยาย เป็นวิธีสอนที่ง่ายที่สุด แต่ควรใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนร่วมกับการบรรยายเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจได้ง่ายขึ้น
2. สอนโดยใช้โสตทัศนูปกรณ์ เป็นการสอนโดยใช้สื่อต่างๆ เช่น วีดีโอ สไลด์ แผ่นใส เป็นต้น วิธีการสอนแบบนี้ได้รับความสำเร็จสูง เพราะนักศึกษาจะให้ความสนใจเป็นอย่างมากต่อการเรียนการสอน

3. การสอนแบบสาธิต นักศึกษาสามารถเห็นการกระทำได้ นิยมสอนในเชิงปฏิบัติและมีประโยชน์อย่างยิ่งในการสอนเพื่อฝึกทักษะ

4. สอนโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติเอง เช่น การมอบหมายงานพิเศษ

5. สอนแบบสร้างสถานการณ์จำลอง เช่น สร้างสถานการณ์ประกอบการจำลองให้นักศึกษา

6. สอนแบบตั้งคำถาม มักจะใช้ร่วมกับการสอนแบบอื่นจะมีผลสัมฤทธิ์สูง เนื้อหาวิชานั้นประกอบไปด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ หลักการอยู่ที่สามารถปฏิบัติได้จริงมิใช่มีความรู้ในทางทฤษฎีเท่านั้น

จากการศึกษางานวิจัย การเลือกใช้วิธีการสอนวิชาการงานและอาชีพของ มอลเลย์ (Malay, 1978 : 27) สรุปผลได้ว่า วิธีสอนที่เหมาะสมสำหรับการสอนวิชาการงานและอาชีพเรียงตามลำดับ คือ การสอนแบบสาธิต การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบค้นคว้า การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบโครงสร้าง การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การสอนโดยใช้ภาพเคลื่อนไหว การสอนแบบประชุม การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ การสอนโดยใช้วิชาการด้านอื่นๆ เข้าช่วย การสอนแบบแลกเปลี่ยนความรู้ การสอนแบบสัมมนา การสอนแบบศึกษานอกสถานที่ การสอนโดยการฝึกงาน การสอนโดยใช้โทรทัศน์ การสอนโดยใช้ชุดการสอน และการสอนแบบศึกษาเฉพาะกรณี

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ประคอง บุญเจิม (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ปีการศึกษา 2535 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า อาจารย์ควรมีการควบคุมอารมณ์ในขณะที่ทำการสอนใช้ถ้อยคำสุภาพมีความรับผิดชอบ ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน และจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน โดยการจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยของอุไรวรรณวรรณศิลป์(2540 : 82 – 97) ศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาภาคสมทบหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน พบว่า ครูที่ใช้เทคนิคการสอนที่แตกต่างกันมีผลทำให้ผลการเรียนของนักศึกษาแตกต่างกัน ดังที่ นิภาพรรณ วิโรทัยสกุล (2539 : 138) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูธุรกิจ ตามทัศนของนักศึกษาสายวิชาบริหารธุรกิจ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พบว่า ครูธุรกิจจะต้องมีความสนใจและรู้สึกสนุกสนานในการสอน สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี ควรมีอารมณ์ขัน ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสขณะทำการสอน ทำให้การเรียนการสอนไม่เคร่งเครียด

จากการที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายของวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นวิธีการที่อาจารย์ผู้สอนนำมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติไปสู่ผู้เรียน โดยอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักพัฒนาตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และที่สำคัญที่สุดจะต้องสามารถประเมินผลการสอนได้ ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการคัดเลือกกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมเสริมสร้างทักษะ กิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการ

เรียนการสอนในหลักสูตรสามารถสนองตอบความสนใจของผู้เรียน พัฒนาบุคลิกภาพและอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสม

3.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัตถุ สิ่งของ ภาพ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนหมายถึง ตัวบุคคล วิธีการ สถานที่ต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี สื่อการสอนมีชื่อเรียกต่างๆ กันไป เช่น อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การศึกษา เทคโนโลยีการสอน เทคโนโลยีการศึกษา สื่อทัศนศึกษา สื่อทัศนูปกรณ์ แต่ในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า สื่อการสอน เพราะมีความหมายกว้างมีใช้หมายถึงเพียงสิ่งของที่ใช้ประกอบการสอน แต่หมายถึงทุกอย่างไม่ว่าสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต หากนำมาประกอบการเรียนการสอนแล้ว จะทำให้เกิดความเข้าใจง่าย รวดเร็ว ชัดเจนขึ้น เรียกว่าสื่อการสอนทั้งสิ้น (กิตติมา ปรีดีดีล. 2532 : 68)

สมบุรณ์ สงวนญาติ (2534 : 43 – 44) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วัตถุ สิ่งของที่มีอยู่ในธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีสอน และกิจกรรม ซึ่งได้นำมาใช้ในการถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนการสอน ดังเช่น จินตนา ไบกาซูยี (2536 : 11) ให้ความเห็นเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนว่า คือเครื่องมือหรือวัสดุที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา เกิดทักษะกระบวนการและความรู้สึกนึกคิดต่างๆ อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดของไฮนิจ และคนอื่นๆ (กิตานันท์ มลิทอง. 2536 : 75; อ้างอิงจาก Heinich and others.1989 : 7 – 8) ที่กล่าวว่า สื่อการสอนหมายถึง สื่อชนิดใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่ง กิตานันท์ มลิทอง (2536 : 83) ให้ความเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ง่ายขึ้น
2. สื่อจะช่วยกระตุ้น และสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสนุกและไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน
3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันและเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น

อำภา บุญช่วย (2537 : 98) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า สื่อการเรียนการสอนที่ใช้กันมาก คือ ภาษาพูด และภาษาเขียน ต่อมาได้มีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ ในปัจจุบันพบว่า มีสื่อการเรียนการสอนมากมายหลายชนิด เพราะถือว่าสื่อการเรียนการสอน คือ มือที่สามของครู ดังนั้นบทบาทของสื่อการเรียนการสอนในบทเรียนจึงเป็นตัวกลางในการให้ข้อมูลความรู้ หรือสิ่งบอกกล่าวแก่ผู้เรียน แต่การใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผล สื่อนั้นต้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียน

ส่วน พงศ์ หรดาล (2532 : 195) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนว่า บทบาทต่อการเรียนการสอนของครู โดยสื่อการสอนสามารถช่วยครูในด้านต่างๆ ได้แก่

1. จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้มากขึ้น
2. ช่วยให้ผู้จัดเนื้อหาวิชาได้อย่างมีความหมาย
3. ช่วยครูในการแนะนำและควบคุมผู้เรียนให้มีพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนา
4. ช่วยครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ
5. ช่วยให้ผู้สอนได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้
6. ช่วยให้ผู้สอนได้ง่ายเข้า
7. ช่วยให้ผู้สอนได้รวดเร็วและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

วิลเบอร์และเพนเดอร์ (Wilber and Pendered. 1983 : 314) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานได้มากกว่าการสอนของครูเพียงอย่างเดียว
2. ช่วยเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้เรียนจากชั้นเรียน ห้องปฏิบัติการและการประกอบอาชีพในสถานประกอบการ และเป็นข้อมูลที่ทำให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกแผนการเรียนได้ในอนาคต
3. ช่วยในการฝึกทักษะทางด้านอาชีพ
4. ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

จากการศึกษาของบุญสม ศิริทานันท์ (2529 : 218) เรื่อง สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 แผนการเรียนวิชาอาชีพศึกษาประเภทช่างอุตสาหกรรมในเขตการศึกษา 5 พบว่า ปัญหาด้านเครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอ ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหา ขาดสื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่นเดียวกับ มณีวงศ์ ปัญญาประดิษฐ์ (2532 : ง – จ) ได้วิจัยเรื่อง สถานภาพของบุคลากรทางการสอนและปัญหาการเรียนการสอน สาขาวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคในภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ด้านเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ มีเครื่องมือ เครื่องจักรอุปกรณ์ไม่เพียงพอมีสภาพเก่าล้าสมัย ขาดการบำรุงรักษาเนื่องจากระเบียบพัสดุไม่เอื้ออำนวยในการจัดซ่อมบำรุงได้ทันที และบรรจง กวินัญชานนท์ (2538 : 144) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาการทำงาน โรงเรียนสาธิต พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนยังขาด

งบประมาณ ขาดการส่งเสริม ตลอดจนขาดครูผู้สอน และครูผู้สอนขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนการสอน สำหรับพรศรี โรจน์เมธี (2540 : 72) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชี พบว่า ปัญหาด้านสื่อการสอนวิชาบัญชีเป็นปัญหาในระดับมาก และเป็นปัญหาสูงสุด คือ งบประมาณในการจัดหาและจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนวิชาบัญชี และสื่อการสอนที่มีอยู่ล้าสมัย ขาดชุดทรูดโทรม ไม่มีประสิทธิภาพและมีจำนวนไม่พอกับนักศึกษา

สำหรับการศึกษาในต่างประเทศ เดอลูคา (Deluce. 1991 : 9 – 12) ได้ทำการวิจัย เรื่องการใช้กิจกรรมแก้ปัญหาในการสอนวิชาเทคโนโลยีศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าในด้านวิธีการสอน ครูควรใช้สื่อประกอบในการสอน ครูจะเป็นผู้นำเอาวิธีต่างๆ ไปใช้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

จากทัศนะเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนและการใช้สื่อของนักการศึกษา พอสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความรู้ ทักษะ และกิจกรรม ผู้สอนจะต้องรู้จักการเลือกใช้สื่อ ประเภทของสื่อให้เหมาะกับการเรียนการสอน จะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของการใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอน จึงจะสามารถใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

3.5 ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษา เพราะทำให้ทราบถึงการจัดการเรียนการสอนว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ทั้งยังแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนว่า บรรลุจุดประสงค์ของบทเรียนในรายวิชานั้นๆ หรือไม่ โดยทั่วไปแล้วครูสามารถวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนได้หลายแบบ อาทิ การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การปฏิบัติงานของนักเรียนซึ่งแสดงถึงความสามารถของผู้เรียน การวัดผลและประเมินผลต้องกระทำกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้มีโอกาสปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้น พันธ์นาคินทร์ (2524 : 199 – 200) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ จะแสดงผลของการวัดออกมาเป็นตัวเลข เพื่อแสดงว่านักศึกษามีความรู้มากน้อยเพียงใดจากที่ได้เรียนไปแล้ว การวัดผลและประเมินผล จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักศึกษาว่าได้ผลเพียงใด หรือต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นผู้บริหารของสถานศึกษาย่อมมีส่วนรับผิดชอบในเรื่องการวัดและประเมินผล และติดตามผลการสอนของครูว่าเป็นอย่างไร ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยดูแลและส่งเสริมให้การวัดและประเมินผลเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ หน้าที่ของผู้บริหารเกี่ยวกับการวัดประเมินผลการศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อทราบผลการเรียนของนักศึกษา และผลการสอนของครู
2. เพื่อประโยชน์ในการเลื่อนชั้น และจัดแบ่งนักศึกษาตามความสามารถ

3. เพื่อเป็นหลักฐานในการรายงานผลให้ผู้ปกครองนักศึกษาทราบ

4. เพื่อสถิติอื่นๆ ทางการศึกษา

อย่างไรก็ตาม การวัดและประเมินผลทางการศึกษา จะบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ซึ่งทำหน้าที่ในการวัดผลและประเมินผลนักศึกษาโดยตรง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผล เช่น จัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

ความหมายของการวัดผลและประเมินผลนั้น มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 116) ได้ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลว่า การวัดผล (Measurement) คือ การกำหนดหน่วยให้แก่ปริมาณที่มีอยู่โดยใช้เครื่องมือวัด การประเมินผล (Evaluation) คือ การนำผลที่วัดได้มาหาคุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับพนัส หันนาคินทร์ (2524 : 199 – 200) ที่กล่าวว่า การวัดผลเป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ จะแสดงผลการวัดออกมาเป็นตัวเลข ส่วนการประเมินผลเป็นการกำหนดค่าหรือราคาจากคะแนนที่ได้จากการวัดผลนั้น พิตร ทองชั้น (2524 : 4 – 6) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวัดผลของการวัดผลอย่างกว้างๆ ว่ามีความสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อทราบว่าผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา การวัดทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้มากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้นำผลการวัดนั้นไปใช้ประโยชน์ทางด้านอื่นๆ เช่น เพื่อการแนะแนว เพื่อเปรียบเทียบหรือเพื่อการบันทึกความเจริญงอกงามของผู้เรียน

2. เพื่อการแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายข้อนี้สำคัญมากเพราะถือว่าการวัดผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน จะต้องมีการทำควบคู่กันอยู่เสมอ

3. เพื่อการประเมินผล การวัดผลจะต้องมีการประเมินทุกครั้ง เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนมีผลการเรียนเป็นที่พอใจของผู้ตอบหรือตรงเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักวิชาการดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าการประเมินผลการเรียนเป็นกระบวนการเรียนต่อเนื่องของการเรียนการสอน เป็นกลไกเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ อีกทั้งยังใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนและปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น จึงจำเป็นที่ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจในระเบียบของการวัดผล ซึ่งสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดผลการศึกษา พ.ศ. 2537 ไว้ดังนี้ (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ. 2539 : 11 – 13)

1. การวัดผลการศึกษา ให้วิทยาเขตเป็นผู้ดำเนินการตามแนวทางที่สถาบันกำหนด

2. ให้ถือหลักการวัดผลการศึกษาเป็นหน่วยกิต

3. ให้ผู้สอนแต่ละวิชา พิจารณาใช้เครื่องมือและวิธีวัดผลได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

4. การวัดผลการศึกษารายวิชา ให้มีการวัดผลระหว่างภาคการศึกษาได้ตามความเหมาะสม และให้วิทยาเขตจัดดำเนินการสอบปลายภาคการศึกษาอีกครั้ง เพื่อนำผลการวัดผลมาประเมินร่วมกัน

5. ให้ผู้สอนแต่ละวิชาส่งผลการศึกษา ตามแบบรายงานที่สถาบันกำหนด

จากการศึกษางานวิจัยของโรไมน์ (Romine. 1974 : 139 – 143) ได้ศึกษาบรรยากาศที่เกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น โดยสำรวจความคิดเห็นจากนักศึกษาพบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงทางการเรียนต้องมีการทดสอบหรือรายงาน เมื่อประเมินผลแล้วต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบและให้รู้สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นด้วย

ส่วนผลการวิจัยในประเทศไทย ณัฐ จุลสุวรรณ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในเรือนจำกลางคลองเปรม เกี่ยวกับการเรียนการสอน ตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูผู้สอนขาดความยุติธรรมในการให้คะแนน นอกจากนั้น ธาวิ วาริสัต (2537 : 217 – 218) ได้ทำการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทเกษตรกรรมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่าการวัดและประเมินผลการเรียนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีการนำผลการวัดและการประเมินผลการเรียนไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้สอนมีความรู้เรื่องการวัดและประเมินผลการเรียน มีความชัดเจนในการกำหนดมาตรฐานการวัดและประเมินผลการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

สรุปได้ว่าการวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา และทำให้สามารถติดตามผลการปฏิบัติว่าได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ดังนั้นหลักสูตร การสอน การวัดผล จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนการสอน และมีความเกี่ยวโยงกันโดยตลอด นอกจากนั้น การวัดผลการศึกษาจะช่วยชี้ให้เห็นข้อบกพร่องหรือปัญหาต่างๆ ในการเรียนการสอนก่อให้เกิดการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลเต็มที่

6. สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของสังคม มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการจัดการศึกษา คือ กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อที่จะให้ได้กำลังคนที่มีคุณภาพมากเพียงพอที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศให้สำเร็จตามเป้าหมาย การจัดการเรียนการสอนเป็นงานหลักของสถาบันอุดมศึกษาโดยมุ่งฝึกฝนคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ ดังนั้นระบบการจัดการเรียนการสอนจึงพยายามที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสค้นคว้าและพัฒนาตนเอง (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537 : 30)

งานวิชาการเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นในเรื่องหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอน การเตรียมการสอน สื่อ

การเรียนการสอน วิธีสอน การจัดหาบุคลากรเข้าสอน การจัดตารางเรียนตารางสอน ตลอดจนการนิเทศการศึกษาและการวัดผลประเมินผล งานดังกล่าวผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในการสนับสนุนและประสานงานในเรื่องการจัดสายงาน การจัดบุคลากรเข้าสายงาน การจัดหาทรัพยากรและเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน การเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากร วางแผนร่วมกัน ประเมินผลการทำงานและประสานงาน โดยผ่านกระบวนการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน (ชลิต พุทธรักษา. 2531 : 2) ซึ่งในระดับปริญญาบัณฑิตการจัดการเรียนการสอนนั้นมีขอบข่ายครอบคลุมเกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน รวมถึงด้านการวัดและประเมินผล (กิ่งแก้ว เอี่ยมแฉล้ม. 2542 : 7) สอดคล้องกับอุทุมพร สกลรักษ์ ที่เสนอว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นควรมีสภาพโดยทั่วไปอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (อุทุมพร สกลรักษ์) และควรจะมีองค์ประกอบพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้นประกอบด้วย หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผลก่อนเรียน การเลือกวิธีสอน แหล่งบริการและสนับสนุน และการประเมินผล (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2535 : 604) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนคืองานวิชาการที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นงานหลักและเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษา เนื่องจากจุดประสงค์อันดับแรกในการตั้งสถาบันการศึกษาก็เพื่อจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ

การสอนในระดับอุดมศึกษา (College Teaching) หมายถึง การจัดสถานการณ์ หรือประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะการสอนที่ดีในระดับอุดมศึกษา การสอนที่ดีควรจะต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเกิดขึ้นแล้ว พฤติกรรมของผู้เรียนที่ไม่พึงประสงค์ก็จะไม่ปรากฏทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี

2. รู้จักกลุ่มเป้าหมาย หรือรู้จักผู้เรียนที่จะสอนโดยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างละเอียดก่อนที่จะได้พบปะกับผู้เรียน การสอนเป็นวิชาชีพที่มีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ การเรียนการสอนจะดำเนินไปได้ด้วยดี เมื่อผู้สอนและผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การสอนเพื่อผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนจัดลำดับขั้นการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก และให้สาระการเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียน

3. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกระทำ จัดให้ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี การที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน จะทำให้มีความสนใจ และภูมิใจในกิจกรรมที่ได้กระทำ

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้กำหนดจุดประสงค์ในการเรียน และช่วยให้ดำเนินไปถึงจุดประสงค์เหล่านั้น โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัดและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เสริมสร้างและจัดให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การค้นคว้า การอภิปราย การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น

5. การควบคุมชั้นเรียนในทางบวก การควบคุมชั้นเรียนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการคอยจับผิด แต่เป็นการควบคุมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยปราศจากการสร้างเงื่อนไขที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อกระบวนการเรียนการสอน พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา จะได้เกิดความสนใจและเกิดความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ค้นคว้าหาความรู้และมีความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้สอนควรสอนให้คิดมากกว่าจะมุ่งสอนให้จำ

6. สร้างความสนใจให้กับผู้เรียน จากข้อค้นพบเกี่ยวกับช่วงเวลาความสนใจของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจะมีประมาณครั้งละ 50 นาที เมื่อใดที่ผู้เรียนเริ่มเบื่อหน่ายหมดความสนใจ ผู้สอนจะต้องปรับกลวิธีการสอนอื่นเข้ามาแทนที่ หนึ่งการให้ความสนใจเป็นรายบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นเพราะจะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นสนใจต่อสิ่งที่เรียน จะช่วยผู้สอนให้เห็นแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางที่พึงประสงค์ของแต่ละบุคคล

7. ทำความคุ้นเคยกับสื่อการเรียน ผู้สอนควรจะได้ทำการสำรวจ และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับใช้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพราะการเตรียมการสอนที่ดีและมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน จะนำไปสู่สภาพการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ

8. สามารถรักษาระดับการสอนที่คิดไว้ ผู้สอนจะต้องประเมินผลการสอนของตนเอง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการสอนให้อยู่ในระดับที่ดี และมีประสิทธิภาพเช่น อาจกระทำได้โดยการสังเกตจากผู้เรียน บางกลุ่มสนใจ กระตือรือร้น บางกลุ่มเบื่อหน่าย บางกลุ่มเรียนได้เร็ว บางกลุ่มต้องใช้เวลา ผู้สอนจะต้องปรับกิจกรรมการเรียนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความต้องการ ความสนใจและอัตราการเรียนของแต่ละกลุ่ม

9. การให้ทราบประสบการณ์แห่งความสำเร็จ ผู้สอนควรชี้ให้เห็นที่ถูกที่ผิด ให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าของการเรียน เพื่อจะได้เกิดเป็นแรงจูงใจ และให้กำลังใจส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน การให้กำลังใจที่เหมาะสมนี้อาจจะใช้คำพูดทางบวก คำชมเชย การให้ความรู้สึกที่ดีแก่ผู้เรียน การแสดงการยอมรับด้วยท่าทางเช่นการยิ้ม การใช้สายตา สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้ในการเสริมแรง เพราะจะมีอิทธิพลและส่งผลต่อการเรียน

10. ปรับปรุงการใช้ภาษาและการออกเสียง ผู้เรียนจะยอมรับนับถือผู้สอนที่มีความสามารถในการออกเสียงถูกต้องและชัดเจน การออกเสียงสระที่ดีจะทำให้คำเสียงมีคุณภาพ และพยัญชนะที่ถูกต้องจะทำให้ถ้อยคำกระชับชัด การออกเสียงที่ไม่ถูกต้องเกิดจากความเกียจคร้าน ความเลินเล่อ ขาดความเชื่อมั่น หรืออาจจะพูดเร็วเกินไป พยายามใช้คำว่า เรา แทนคำว่า ฉัน การใช้คำว่า เรา จะเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดี และเป็นกันเองในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกใกล้ชิดกับผู้สอน

11. การแต่งกายให้เหมาะสม ผู้สอนถือว่าเป็นตัวแบบที่จะต้องสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับผู้เรียน บุคลิกภาพในที่นี้ไม่ได้หมายถึงความหล่อหรือความสวย แต่หมายถึงภาพที่ประทับใจผู้เรียนให้ชวนคิด และติดตามการเรียนการสอน ดังนั้นการแต่งกายของผู้สอนจึงถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการเสริมสร้างบุคลิกภาพ ซึ่งผู้สอนควรมีวิจารณญาณในการตัดสินใจว่าจะแต่งกายแบบใด

12. อารมณ์ขัน อารมณ์ขันเป็นสิ่ง ضرของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจมีความสุขสนุกสนานและติดตามบทเรียน แต่ต้องไม่ลืมว่าอารมณ์ขันจะต้องใส่เข้าไปในสภาพที่พอเหมาะกับบทเรียน โดยไม่มุ่งเน้นเรื่องตลกกลมก ซึ่งผู้สอนจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

องค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการสอน

เกี่ยวกับองค์ประกอบพื้นฐานของการจัดกระบวนการสอนในระดับอุดมศึกษานั้น วิชัย วงษ์ใหญ่ ได้เสนอรูปแบบการสอน ที่เป็นระบบไว้ดังนี้

1. การศึกษาหลักสูตร โดยทำการวิเคราะห์ทั้งภาคจุดมุ่งหมายและภาคเนื้อหา การศึกษาหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องกระทำทุกครั้งก่อนจะวางแผนการสอน เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนพิมพ์เขียวหรือหลักยึดสำหรับผู้สอนจะนำไปปฏิบัติ การแปลงหลักสูตรสู่การสอน จึงจะต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของจุดประสงค์กับเนื้อหา การตรวจสอบคุณภาพของจุดประสงค์ รวมทั้งความคาดหวังของหลักสูตร ในทางปฏิบัติจริงผู้สอนส่วนมากจะไม่ค่อยได้ศึกษาหลักสูตรเท่าที่ควรจะทำ บางคนก็จะยึดตำรา หรือหนังสือเรียนเป็นหลักสำหรับสอน ซึ่งความจริงแล้ว ตำราหรือหนังสือเรียนก็คือส่วนหนึ่งของวัสดุหลักสูตรที่นำมาจัดการเรียนการสอนเท่านั้น การศึกษาหลักสูตรจะช่วยชี้ทางให้ผู้สอนเห็นภาพว่า จะจัดและดำเนินการสอนอย่างไร และจะปรับแก้ส่วนใดเพื่อให้สาระการเรียนรู้ทันต่อสภาพแวดล้อมของสังคมขณะนั้น

2. การศึกษากลุ่มเป้าหมาย การศึกษาสภาพผู้เรียนก่อนสอนจะช่วยให้การสอนเป็นไปตามแนวทางที่ผู้สอนกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้สอนควรสำรวจดูว่า ผู้เรียนอยู่ในสภาพใด มีความพร้อมที่จะเรียนหรือไม่ มีพื้นฐานความรู้เพียงพอในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด ถึงแม้ว่าผู้เรียนอยู่ในระดับอุดมศึกษาซึ่งถือว่ามีความรู้สูงแล้วก็ตาม แต่ผู้สอนก็ควรจะต้องตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความฉลาด หรือ ความสามารถทางด้านสติปัญญา เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ และลักษณะการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนควรพยายามจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ตรงกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อศึกษาหลักสูตรทั้งภาคจุดประสงค์และภาคเนื้อหา รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว สามส่วนนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า เมื่อการสอนเสร็จแล้วผู้เรียนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านใดบ้าง สำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นสามารถจำแนกได้ ๓ ด้านด้วยกันคือ

3.1 ด้านความรู้ (cognitive domain) ผู้สอนควรจะกำหนดไว้ว่า เมื่อสอนเสร็จแล้วผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้านนี้ในระดับใด เช่น อาจเกิดความจำ ความคิด รู้จัก วิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือเกิดความรู้จนถึงขั้นสามารถประเมินค่าได้ เป็นต้น

3.2 ด้านทักษะ (psychomotor domain) ผู้สอนควรจะต้องคำนึงถึงผลความสามารถทางด้านทักษะคือ ผู้เรียนนั้นมีความสามารถจะประกอบกิจกรรม ทำอะไรได้บ้าง และทำได้คล่องแคล่วแค่ไหน หรือปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดเป็นความชำนาญ

3.3 ด้านเจตคติ (affective domain) ผู้สอนควรจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ว่า จะให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกองอาจทางด้านจิตใจ หรือความรู้สึกออกไปในทางที่ถูกต้อง เช่น ให้มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีความพอใจในวิชาชีพ เป็นต้น

การกำหนดจุดประสงค์นั้น นอกจากผู้สอนจะต้องพิจารณาถึงพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้วยังต้องพิจารณาว่าจุดประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นสอดคล้องกับนโยบายของสถาบัน คณะและภาควิชาหรือไม่ และเมื่อกำหนดกิจกรรมลงไปแล้วจะเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ และ ผู้สอนเองมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่จะสอนมากน้อยเพียงใด สิ่งเหล่านี้ควรจะได้นำมาพิจารณาศึกษาเป็นข้อมูลในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วย เพื่อช่วยให้จุดประสงค์ที่ตั้งขึ้นมามีความหมายและสามารถปฏิบัติได้

4. การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อให้การสอนเป็นไปตามแนวทางที่ผู้สอนกำหนด ผู้สอนควรทำการสำรวจเพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่าผู้เรียนอยู่ในสภาพใด มีความพร้อมที่จะเรียนในเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด การประเมินผลก่อนเรียน อาจจะกระทำได้โดยการซักถาม ผู้เรียนเกี่ยวกับในเรื่องที่จะเรียนอย่างคร่าว ๆ ก็ได้ ก่อนที่จะทำการสอน ไม่จำเป็นจะต้องใช้แบบทดสอบทุกครั้ง ผู้สอนก็จะสามารถวินิจฉัยได้ว่าจะปรับการสอนครั้งนี้อย่างไร จึงจะทำให้การสอนดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

5. การเลือกวิธีการสอน การเลือกวิธีการสอนในที่นี้จะรวมถึงการจัดประสบการณ์ สื่อการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชาและกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ลักษณะการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุดวิธีสอนของพระพุทธเจ้าตามที่ปรากฏเป็นตัวอย่างในพระไตรปิฎก สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งจำแนกออกเป็นวิธีสอนได้ 7 แบบ และเทคนิคการสอนได้ 10 วิธี คือ

1. วิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งคำนึงถึงความแตกต่างในลักษณะพื้นฐานทางพฤติกรรม และความแตกต่างทางปัญญาของผู้เรียนเป็นหลัก

2. วิธีสอนโดยการสนทนาแบบถามย้อนเสียก่อน เพื่อให้ผู้สนทนาตอบปัญหาทางนามธรรมอันลึกซึ้งได้เองเช่น เมื่อความรู้เกิดขึ้น ความไม่หายไปไหน หรือเมื่อแสงสว่างเกิดขึ้น ความมืดหายไปไหน เป็นต้น ถ้าผู้เรียนสามารถตอบปัญหาที่เราถามได้ก็เป็นคำตอบปัญหาของผู้เรียนไปในตัว

3. วิธีสอนแบบสาธิต คือการแสดงให้เห็นให้ผู้เรียนดูเป็นตัวอย่างก่อนเพื่อให้สังเกต จดจำ และทำตาม

4. วิธีสอนแบบแก้ปัญหา หรือวิธีสอนตามขั้นของอริยสัจสี่ คือ วิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถทราบปัญหา ตั้งสมมติฐาน เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล ซึ่งบางครั้งอาจเรียกได้ว่าเป็นวิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์

5. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน คือวิธีสอนที่ถามนำเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาคำตอบได้ ทั้งนี้โดยกระทำสืบเนื่องไปตามขั้นตอนที่สำคัญ คือ การเข้าใจปัญหา พิสูจน์หลักการและตัดสินใจสรุปต่าง ๆ และนำผลสรุปที่ได้ไปใช้

6. วิธีสอนแบบอุปนัย คือ การอธิบายจากข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่มองเห็นได้ หรือให้ผู้เรียนทำการทดลองแล้ว ตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นภายหลัง

7. วิธีสอนแบบนิรนัย วิธีสอนที่อธิบายจากกฎเกณฑ์ก่อนแล้วให้รายละเอียดแก่ผู้เรียนภายหลัง

เทคนิคการสอนที่นำมาเสริมการสอนแบบต่าง ๆ ของพระพุทธเจ้าแบ่งได้ 10 วิธีดังนี้

1. การใช้ภาษาง่าย ๆ ให้เป็นที่เข้าใจของผู้เรียนโดยทั่วไป
2. การใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในภูมิประเทศเป็นอุปกรณ์การสอน
3. การตีความหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดเปรียบเทียบตามไปด้วย
4. การให้คำจำกัดความ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดี ตามลำดับขั้นตอน
5. การยกตัวอย่างอุปมาอุปมัย
6. การใช้อารมณ์ขัน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจศึกษาตามไปด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน
7. การพูดตักใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสติขึ้นเสียก่อนจะได้มีสมาธิ และเกิดปัญญาได้
8. การใช้วาจาจากกล่าวตักเตือน เพื่อเป็นเงื่อนไขให้ผู้เรียนสำนึกตัวแล้วเปลี่ยนพฤติกรรมเรียนใหม่

9. การตอบปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสซักถามปัญหาที่ตนยังไม่เข้าใจได้ โดยแบ่งลักษณะการตอบเป็นสี่ประการ คือ ปัญหาที่ตอบโดยตรง ปัญหาที่ฟังจำแนกก่อนแล้วจึงตอบ ปัญหาที่ฟังย้อนคำถามแล้วจึงตอบ และปัญหาที่ไม่ฟังตอบเพราะไม่เกิดประโยชน์กับผู้ใด

10. การใช้ไหวพริบปฏิภาณในการโต้ตอบ

บราวน์และทอร์นตัน (Brown and Thornton) ได้จำแนกการสอนในระดับอุดมศึกษาตามขนาดของกลุ่มผู้เรียนเป็น 4 แบบ คือ การสอนกลุ่มใหญ่ การสอนกลุ่มขนาดกลาง การสอนกลุ่มเล็กและการเรียนโดยอิสระ ขนาดของกลุ่มจะระบุชนิดของการจัดกิจกรรม หรือวิธีสอนและผู้สอนและผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การสอนกลุ่มใหญ่และกลุ่มขนาดกลาง มีหลักเกณฑ์สำหรับพิจารณาดังนี้

1. เมื่อขนาดของกลุ่มมีจำนวนตั้งแต่ 25-45-100 คน ขึ้นไป
2. เนื้อหาสาระการสอนครั้งนี้มุ่งเน้นเกี่ยวกับ หลักการ กฎ ทฤษฎี หรือข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ที่ผู้เรียนจะต้องเข้าใจ พร้อม ๆ กัน
3. เพื่อเป็นการประหยัดเวลาของผู้สอนและผู้เรียน
4. ผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนมาก

ส่วนวิธีการสอนที่ใช้ส่วนมากคือ การบรรยาย โดยการพูด อธิบายสาระ ข้อความ ยกตัวอย่างประกอบ เทคนิคการบรรยายอาจจะใช้สื่อต่าง ๆ ซึ่งได้พิจารณาแล้วว่าจะช่วยกระตุ้นเร้าความสนใจ ช่วยเสริมสร้างความคิดประสบการณ์ให้กับกลุ่มผู้เรียนได้รวดเร็ว เช่น การบรรยายประกอบวีดิโอเทป สไลด์ แผ่นโปสเตอร์ และเอกสาร เป็นต้น นอกจากการสอนแบบบรรยายแล้ว วิธีการสอนที่นิยมใช้อีกวิธีหนึ่งคือ การอภิปราย โดยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านมาพูดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระในชั่วโมงนั้น เพื่อให้กลุ่มผู้เรียนเกิดความสนใจและได้รับความรู้ทั้งกว้างและลึก ในหัวข้อที่เรียนนั้น

การสอนกลุ่มเล็ก ในกรณีที่มีจำนวนผู้เรียน 7 – 15 คน หรือการแบ่งกลุ่มใหญ่มาเป็นกลุ่มเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์การสอนดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความคิด และการแสดงความคิด การฝึกทักษะการแสดงออกของผู้เรียนในการแก้ปัญหา
2. เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาการสื่อความหมาย มีโอกาสฝึกฝนการทำงานเป็นหมู่คณะ ฝึกความรับผิดชอบร่วมกันและบทบาทของการเป็นผู้นำ ผู้ตาม และผู้ประสานงานที่ดี
3. เพื่อฝึกการค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ การนำข้อค้นพบมาเรียบเรียงสรุปรายงานต่อกลุ่ม

วิธีการสอนที่นิยมใช้กันส่วนมากได้แก่ การมอบหมายงานให้ทำ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลองและการสัมมนา การสอนแบบกลุ่มเล็ก ย่อมให้ออกาสแก่ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และช่วยในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดีขึ้น ประโยชน์ที่ผู้สอนและผู้เรียนได้รับคือ

1. ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีสิทธิในการอภิปรายเท่ากัน
2. ผู้เรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ และพิจารณาปัญหาจากข้อมูล ด้วยความรอบคอบและมีเหตุผล
3. ผู้เรียนมีโอกาสดได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันมากในกลุ่ม
4. ผู้สอนไม่ผูกขาดการสอนในฐานะผู้รู้ฝ่ายเดียว แต่มีบทบาทช่วยเหลืออธิบายแนะนำ
5. ผู้สอนมีโอกาสดได้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการสอน
6. สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้เรียน และผู้สอน

การสอนเป็นรายบุคคล การสอนในบางกรณีจำเป็นต้องให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองด้วย ดังนั้นการสอนเป็นรายบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะมองข้ามไปไม่ได้

วัตถุประสงค์ของการสอนรายบุคคล คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนการเรียนของตนเองอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีอิสระที่เรียนได้ตามความสามารถของตน มีเสรีภาพที่จะเลือกวิธีการเรียน และมีเสรีภาพที่จะเลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา การแก้ปัญหาด้วยตนเอง การลำดับความคิด และการหาวิธีนำเสนอสาระของความรู้ได้

วิธีสอนที่ใช้กันส่วนมากคือ การสอนแบบโครงการ เช่น การกำหนดให้อ่าน การกำหนดให้เขียนรายงาน การสอนแบบโปรแกรม (ผู้สอนทำโปรแกรมการเรียนสำเร็จรูปไว้ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาไปตามขั้นตอน และจะประเมินผลตามขั้นตอนที่กำหนดไว้) วิธีสอนแบบสาธิต (ผู้สอนสาธิตวิธีการใช้ เสร็จแล้วให้ผู้เรียนฝึกฝนด้วยตนเอง โดยการแนะนำช่วยเหลือจากผู้สอน)

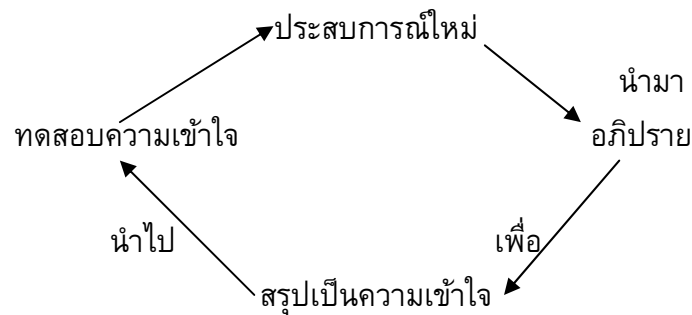
จากการสำรวจการสอนในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย พบว่าวิธีสอนที่ใช้กันมาก คือ

1. การบรรยาย (lecture)
2. การสาธิต (demonstration)
3. การอภิปราย (discussion)
4. การอภิปรายเป็นคณะ (panel discussion)
5. การแสดงบทบาทสมมติ (role playing)
6. การใช้กรณีตัวอย่าง (case study)
7. การทำงานในรูปของคณะกรรมการ (committee)
8. การบรรยายเป็นชุดของผู้ทรงคุณวุฒิ (Symposium)
9. การมอบโครงการให้ทำ (project)
10. การระดมพลังสมอง (brainstorming)
11. การจัดทัศนศึกษา (field trip)

เฉลิม วราวิทย์ และบุญนาท บายสนิทเสรีกุล ได้ทำการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ของนิสิตคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านิสิตมีลักษณะการเรียนรู้แบบรูปธรรม (concrete experiences) สูงกว่าแบบอื่น ๆ ได้แก่ การเรียนรู้แบบนามธรรม แบบครูแนะนำแบบอิสระ แบบกลุ่ม และแบบรายบุคคล สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์กลุ่มนี้อีกอย่างหนึ่ง คือ ชอบการเรียนรู้แบบค้นพบ หรือแบบแก้ปัญหา (discovery learning or problem solving learning) มากกว่าการเรียนรู้แบบรับ (receptive learning)

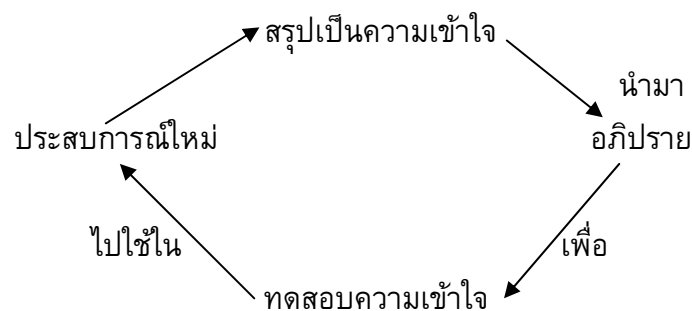
การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา ลักษณะการเรียนรู้แบบนี้ ผู้เรียนต้องการมีประสบการณ์ในสิ่งที่เรียน นำประสบการณ์ที่ประสบมาคิด อภิปรายเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความจริง

ความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์และนำความรู้ความเข้าใจไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ ถ้าไม่อาจใช้ความรู้ที่ทราบมาแก้ปัญหาในสภาพการณ์ใหม่ได้ ก็จะเป็นประสบการณ์ใหม่ต่อไป การเรียนรู้แบบนี้สามารถเขียนเป็นวงจรได้ดังนี้

การเรียนรู้แบบรับ หรือแบบประเพณีนิยม (receptive learning or traditional learning) ลักษณะการเรียนรู้แบบนี้ผู้เรียนจะฟังความจริงหรือข้อมูล ความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ถ้ามีข้อสงสัยจะสอบถาม อภิปราย และนำไปทดสอบความเข้าใจ และขั้นสุดท้ายจะนำไปใช้ในสภาพการณ์ใหม่คือมีประสบการณ์จริง ถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาในประสบการณ์

จริง จะต้องหาความรู้ความเข้าใจต่อไป สามารถเขียนเป็นวงจรได้ดังนี้

การเลือกวิธีการสอน ควรคำนึงถึง การจัดการสอนตามแนวจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เลือกวิธีการสอนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ เช่น ถ้าเป็นทางด้านความรู้ อาจเลือกใช้การบรรยาย ถ้าเป็นทางด้านทักษะควรจัดการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานไปด้วย ส่วนทางด้านเจตคติ ผู้สอนควรจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างที่ดี เพื่อจะได้เกิดความพึงพอใจในแบบอย่างที่คุณสอน นำมาสอน ผู้เรียนได้ตระหนักรู้ในคุณค่าแล้วจะได้นำไปประพฤติ หรือปฏิบัติตามต่อไป การเลือกอุปกรณ์การ

สอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ผู้เรียนและผู้สอนและสภาพแวดล้อม การสร้างแรงจูงใจในการสอนและมีมนุษยสัมพันธ์ โดยผู้สอนเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้กำลังใจ ให้ความรู้สึกที่ดีแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความสนใจเรียน ก็เป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงด้วย

6. แหล่งบริการและสนับสนุน การสอนในระดับอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องได้รับการสนับสนุนการสอนด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี การวางแผนการสอนจะให้ดีและมีประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาถึงบริการเสริมการสอนด้วย เช่น งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เครื่องมือ วัสดุฝึก เวลาที่ใช้ในการสอน การประสานงานกับบุคลากรด้านอื่น รวมทั้งอาคารสถานที่ เป็นต้น

7. การประเมินผล เป็นงานขั้นสุดท้ายของการวางแผนการสอนเพื่อที่จะตรวจสอบดูว่าผลของการสอนที่ดำเนินไป ได้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลแต่ละครั้ง ผู้สอนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินไว้ให้แน่นอนว่าจะประเมินอะไร เช่น การตัดสินใจได้ตก หรือ ทำเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินแต่ละครั้งจะต้องชัดเจน แล้วเลือกเครื่องมือในการวัดและประเมินให้เหมาะสม วิธีการวัดผลที่นิยมใช้ ได้แก่ การสังเกตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์ การทดสอบ สำหรับการสอน ข้อเขียนนิยมใช้กันอยู่สองแบบคือ อัตนัยและปรนัย แบบปรนัยได้แก่แบบจับคู่ แบบเติมคำ แบบถูกผิดและแบบเลือกตอบ การวัดแบบอัตนัยมีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ในด้านการจัดรวบรวมความสัมพันธ์ การประเมินความรู้ การยืดหยุ่นให้ผู้เรียนเรียบเรียงความคิดด้วยถ้อยคำของตนเอง วิธีการวัดแบบนี้ผู้สอนควรพิจารณานำมาใช้ให้มากในระดับอุดมศึกษา แม้ว่าผู้สอนจะต้องใช้เวลามากในการตรวจก็ตาม

การวางแผนการสอน (presentation plan)

สิ่งสำคัญของการสอนที่มีประสิทธิภาพ อยู่ที่การเตรียมอย่างดี และมีความละเอียดรอบคอบสำหรับการสอนแต่ละครั้งไม่ว่าการสอนนั้นจะอยู่ในรูปแบบใด การเตรียมตัวให้พร้อมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในการสอนขั้นสุดท้ายซึ่งผู้สอนจะประสบผลสำเร็จดังกล่าวได้จะต้องจัดทำแผนการสอนขึ้นมา

ผู้สอนสามารถค้นพบข้อดี และจุดอ่อนของเทคนิคการสอนของตนได้โดยให้ผู้อื่นวิจารณ์เทคนิคการสอนของตนแบบติเพื่อก่อ (critical review) และด้วยวิธีการเช่นนี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงตนเองไปในตัวด้วย การวางแผนการสอนมีขั้นตอนที่ควรนำมาพิจารณาดังนี้

1. การกำหนดขอบเขตของการสอน โดยศึกษาข้อมูลต่อไปนี้

1.1 ทำความเข้าใจอย่างชัดเจนกับจุดประสงค์ที่แท้จริงของการสอน โดยศึกษาให้ชัดว่าต้องการสอนให้บรรลุถึงจุดใดบ้าง เมื่อได้คำตอบแล้ว จงเขียนข้อความของจุดประสงค์ไว้

1.2 วิเคราะห์เนื้อหาที่จะสอนแล้วแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ

1.3 พิจารณาถึงสภาพของการสอน รวมทั้งประสบการณ์ของ
กลุ่มเป้าหมาย สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ว่า ควรจะเริ่มต้นจากจุดใด จะเลือกวิธี
สอนอย่างไร จึงจะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

1.4 ต้องคำนึงถึงระยะเวลาของการสอนแต่ละครั้งด้วย ถ้าไม่ศึกษาเรื่องระยะเวลามักจะบรรจุเนื้อหาเข้าไว้มากเกินไป

1.5 พิจารณาถึงความต้องการทางด้านวัสดุและสิ่งสนับสนุนการสอนต่าง ๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยในการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น ถ้ามีการเตรียมอย่างจุลละหุ และการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหันในวินาทีสุดท้าย จะทำให้การสอนดำเนินไปด้วยขาดระเบียบ

2. การเลือกและจัดลำดับเนื้อหาของเรื่องที่จะสอน ดังนี้

2.1 ผู้สอนต้องมั่นใจว่า มีความรู้ในเนื้อหาของเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี และพึงระลึกว่าการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอนเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องนำมาพิจารณาประกอบการสอนด้วย

2.2 การจัดวางรูปแบบและขั้นตอนของการสอนอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้เรียนเป็นหลักรวบรวมและบันทึกหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยต่าง ๆ ไว้ ตามปกติข้อเนื้อหาเหล่านี้มีจำนวนมาก ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกเฉพาะหัวข้อที่สำคัญ และเหมาะสมกับการเรียนแต่ละครั้งจริง ๆ เท่านั้น

2.3 เรียงลำดับหัวข้อที่จะสอนก่อนหลัง และทบทวนอีกครั้งว่าหัวข้อที่ควรจะนำเสนอก่อน

3. จุดมุ่งหมายของแผนการสอน มีดังนี้

3.1 แผนการสอนจะเป็นหลักประกันความมั่นใจว่า การสอนนั้นจะถูกต้องสมบูรณ์เป็นไปตามลำดับก่อนหลังและดำเนินการไปเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้

3.2 แผนการสอนจะช่วยควบคุมเรื่องเวลาและเนื้อหาที่จะนำเสนอ

3.3 แผนการสอนจะชี้ให้เห็นว่า ควรจะใช้วิธีการอย่างไรจึงจะเหมาะสม

3.4 แผนการสอนจะช่วยชี้ทางในการเลือกใช้สื่อการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 แผนการสอนจะเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้สอน

3.6 ในกรณีที่จะต้องผู้สอนแทน แผนการสอนก็จะเป็นคู่มือที่ช่วยให้เห็นถึงขอบข่ายของเนื้อหา และวิธีการสอนได้ทันที แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืมว่า แผนการสอนจะเป็นเครื่องช่วย (crutch) หรือเป็นตัวแทนแห่งความคิด (a substitute for thought) เท่านั้น ซึ่งผู้สอนจะต้องใช้ความสามารถและศิลปะในการนำเสนอ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้สอนแต่ละคนจะฝึกฝนและพัฒนาขึ้นมา

4. การจัดทำแผนการสอน แผนการสอนประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ หัวข้อและโครงสร้างของการสอน

4.1 หัวข้อ (the heading) หัวข้อประกอบด้วย ชื่อเรื่อง จุดประสงค์ ระยะเวลา วิธีการสอน อุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบการสอน และวิธีการประเมินผล เป็นต้น

ส่วนประกอบของหัวข้อจะเป็นข้อเตือนใจให้แก่ผู้สอนในระหว่างเตรียมการสอน หัวข้อจะช่วยให้ผู้สอนมีความคิดที่กระจ่างชัดขึ้น และยังช่วยให้เตรียมการสอนได้ตรงกับเรื่องที่กำหนดไว้

4.2 โครงร่างของสิ่งที่จะสอน (the presentation outline) การสอนทุกครั้งจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ การนำเข้าสู่เรื่อง การดำเนินการ และการสรุป

4.2.1 การนำเข้าสู่เรื่องมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนใจผู้เรียน และอธิบายถึงจุดประสงค์ของการสอนอย่างแจ่มแจ้ง ควรประกอบด้วย

ก. สิ่งเร้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอาจจะใช้เรื่องราว เหตุการณ์ นิทาน หรือการสาธิต

ข. การเชื่อมโยงกับการสอนครั้งก่อนเพื่อให้การสอนครั้งนี้มีความต่อเนื่องกับการสอนครั้งที่แล้วเป็นอย่างดี

ค. การเลือกเนื้อหาสำหรับการสอนครั้งนี้ มีเหตุผลอะไร ถ้าพยายามตอบคำถามนี้ได้ จะทำให้เนื้อหาที่เลือกมามีความหมายและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน รวมทั้งจุดมุ่งหมายของการสอนโดยสังเขป

ง. การเสนอเนื้อหาที่เรียงลำดับไว้เป็นหัวข้อ บางครั้งผู้สอนอาจจะพิจารณาปรับเปลี่ยนเลือกการนำเสนอบางหัวข้อก็ได้ ถ้าได้นำเสนอเนื้อหาบางข้อไปใช้ในนำเข้าสู่เรื่องที่จะเรียนแล้ว

จ. การสอนทุกครั้ง ผู้สอนควรจะต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบ ว่า จุดประสงค์ครั้งนี้มีความคาดหวังในการสอนอยู่ในมาตรฐานระดับใด และอาจจะต้องอธิบายสั้น ๆ ให้ทราบว่า มีวิธีการหรือกฎเกณฑ์อะไรบ้างที่ผู้เรียนจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติ

4.2.2 การดำเนินการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างความเข้าใจ และการกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของของสิ่งที่เรียน การดำเนินการสอนควรประกอบด้วย

ก. การนำเสนอหัวข้อใหญ่ และหัวข้อย่อยต่าง ๆ เป็นไปตามจังหวะเวลาของเนื้อหา และชนิดของอุปกรณ์การสอนที่เตรียมไว้ และควรกำหนดหัวเรื่องให้พอเหมาะกับเวลาที่กำหนดไว้

ข. ขณะดำเนินการสอน จงพยายามโยงไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้เสมอ สรุปเนื้อหาเป็นระยะ ๆ พยายามใช้คำเชื่อมโยง เพื่อให้การสอนไม่ขาดช่วงเช่น อย่างไรก็ดีตามหรือเพราะฉะนั้น และพยายามย้ำจุดสำคัญ ๆ โดยใช้อุปกรณ์การสอนช่วยเสริม หรืออาจจะสรุปเป็นหัวข้อ เช่น หนึ่ง สอง และ สาม ก็ได้ เทคนิคต่าง ๆ ดังกล่าวนี จะช่วยให้กระบวนการสอนติดต่อกันต่อเนื่อง และผู้สอนควรจะทดสอบความเข้าใจผู้เรียนตลอดเวลาด้วย เพื่อทำให้มั่นใจว่าการสอนเป็นไปโดยราบรื่น

ค. ระหว่างการสอน พยายามสร้างความสนใจของผู้เรียนไว้ตลอดเวลา โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การใช้ระดับเสียงทำทาง การยกตัวอย่างที่ตรงประเด็นเล่าเรื่องราวและประสบการณ์ ใช้คำถามแบบต่าง ๆ และการใช้อุปกรณ์การสอน เข้าช่วย เป็นต้น

ง. ควรจัดแบ่งเวลาให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสำหรับช่วงเวลาการสอน 50 นาที ควรแบ่งเวลาอย่างน้อย 15 นาที ไว้สำหรับคำถาม ข้อเสนอแนะ และคำติชม

4.2.3 การสรุป มีจุดมุ่งหมายเพื่อการย้ำประเด็นสำคัญ ๆ ที่มีอยู่ในเนื้อหาทั้งหลายที่สอนไปแล้ว และยังเป็นประโยชน์สำหรับการชี้ให้เห็นว่าการสอนครั้งนี้เชื่อมโยงกับการสอนครั้งที่แล้วอย่างไร และจะไปประสานสัมพันธ์กับการสอน หรือการปฏิบัติครั้งต่อไปอย่างไร สิ่งที่เป็นจะต้องสรุปมีดังนี้

ก. สรุปย่อเนื้อหาหรือแนวคิดที่สำคัญ ๆ และกล่าวข้อความปิดท้ายการสอนอย่างหนักแน่นชัดเจนชัดคำ สิ่งที่น่ามาสรุปจะต้องเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ของการสอน และต้องทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าตนเองเกิดการเรียนรู้บางประการ

ข. ในตอนท้าย จงพยายามเชื่อมโยงการสอนครั้งนี้เข้ากับการสอนครั้งต่อไป หรือการปฏิบัติที่จะติดตามมา

5. การทดลองใช้แผนการสอน เมื่อได้ทำแผนการสอนเสร็จแล้ว ควรจะได้มีการทดลองใช้แผนการสอนหรือฝึกซ้อมการสอน จะทำให้แผนการสอนมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้สอนมีโอกาสตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายก่อนการสอนจริง รวมทั้งให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองด้วย การทดลองใช้แผนการสอนควรจะมีผู้เรียนอย่างน้อยหนึ่งคน ถ้าหาผู้เรียนไม่ได้ควรจะได้ลองซ้อมสอนไปตามแผนที่วางไว้ และทำความเข้าใจถึงวิธีการสอนของตนเองให้ชัดเจน

การทดลองใช้แผนการสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญค่า และประโยชน์มาก และอาจพบข้อบกพร่องหลายประการซึ่งสามารถจะหลีกเลี่ยงได้เมื่อทำการสอนจริง ทำให้มั่นใจในการสอน และจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของผู้สอนด้วย

การวิจารณ์อย่างดีเพื่อก่อ (the critical review) หมายถึง การประเมินข้อดีและข้อเสียของการสอนอย่างเฉลียวฉลาดมีไหวพริบ และเป็นไปในทางสร้างสรรค์ การวิจารณ์ภายหลังทดลองการสอนแล้ว จะช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงเทคนิคการสอนของตนให้ดีขึ้นโดยปกติแล้วจะให้เพื่อนร่วมงานผู้สอนคนหนึ่งคนใดทำหน้าที่วิจารณ์ เสนอแนะ และนำข้อสังเกตต่าง ๆ มาอภิปรายเพื่อพิจารณาปรับปรุงแผนการสอน

การเตรียมการสอนอย่างดี จะมีอิทธิพลและส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสอนแต่ละครั้ง แผนการสอนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงแบบของการสอน ลำดับขั้นการสอน ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งจะเป็นเกณฑ์กำหนดไม่ให้ผู้สอนบรรจุเนื้อหาไว้มากเกินไปก่อนสอนจริง ควรได้นำแผนการสอนไปทดลองใช้เพื่อตรวจดูข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

และเป็นการทดสอบเวลาและวิธีสอน การทดลองการสอนช่วยชี้ให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสนอแนะ เมื่อนำไปใช้สอนจริง

สรุปแล้วการสอนเป็นกิจกรรมของผู้สอนซึ่งประกอบด้วย ศิลปะ และ ศาสตร์ ที่สามารถจะถ่ายทอดและฝึกฝนกันได้ ดังนั้นผู้สอนย่อมพิจารณาปรับปรุงตนเองให้เป็นผู้สอนที่ดี ได้จากการต่องค์ประกอบสำคัญของการสอน และคุณลักษณะต่าง ๆ มาประกอบกันเข้าด้วยกันและก่อนจะวางแผนการสอนทุกครั้งอาจจะถามตนเองว่า

1. สอนทำไม คือ จุดมุ่งหมายของการสอน
2. สอนอะไร คือ เนื้อหาสาระที่จะสอน
3. สอนอย่างไร คือ กลวิธีการสอน
4. ผลการสอนเป็นอย่างไร คือ การประเมินผลการสอน

ส่วนการประเมินการสอนของผู้สอนนั้นควรจะพิจารณาเกี่ยวกับการเต็มใจสอน สอนอย่างเต็มความรู้ความสามารถ สอนเต็มหลักสูตร และสอนเต็มเวลา ถ้าผู้สอนได้รู้หลักการ สอนและฝึกฝนจนเกิดความชำนาญและเมื่อได้เริ่มต้นการสอนที่ดีแล้ว ก็ย่อมนำไปสู่การเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

สำอองค์ งามวิชา และ สุพีร์ ลิ้มไทย (2543 : 76 – 77) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ภาควิชา มหาวชิยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ มีความพึงพอใจมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการ ควรมีระบบรักษาความปลอดภัย ควรป้องกันบุคคลภายนอกเข้ามาในระหว่างเรียน ควรลดค่าหน่วยกิตลงและควรแยกเป็นคณะ บริหารธุรกิจ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ควรปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์และทันสมัย ควรเพิ่มเนื้อหาของวิชา คอมพิวเตอร์ และพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัย ด้านอาจารย์ผู้สอนและวิธีการเรียน การสอน ควรพัฒนาปรับปรุงความรู้ เทคนิคการสอนที่น่าสนใจและการเตรียมพร้อมของ อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ควรตั้งใจสอนมากกว่านี้ ควรเชิญอาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาสอน ควรเน้นการสอนด้วยวิธีปฏิบัติเพื่อฝึกฝนนิสัยให้มีความ ชำนาญ เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ และ วิชาภาษาอังกฤษ ด้านสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน การสอน ควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ควรปรับปรุงสื่อการสอนให้ น่าสนใจ และควรพัฒนาอุปกรณ์การสอนและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี ด้านสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรเพิ่มและปรับปรุงจำนวนและความสะอาดของ ห้องน้ำ ควรปรับปรุงอาคารเรียน ควรเพิ่มระบบไฟฟ้าบริเวณทางเดินและในห้องน้ำและควร ปรับปรุงให้มีความสะอาดมากขึ้น ด้านการให้บริการและการประชาสัมพันธ์ของฝ่ายต่าง ๆ

ควรประชาสัมพันธ์งานรับปริญญาอย่างทั่วถึงและชัดเจนอย่างมีระบบ และควรให้บริการด้วยความสุภาพและมีน้ำใจ ด้านอื่น ๆ ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของนิสิตในสถาบัน และควรให้ความสำคัญกับนิสิตภาคสมทบมากกว่านี้

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของ นิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรธุรกิจศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรธุรกิจศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก นิสิตระดับชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการประเมินผล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนรายด้านคือ ด้านหลักสูตรมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการเรียนการสอนและด้านอาจารย์ผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นิสิตระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จิตตชา นิลดำ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาในการเรียนของนิสิตปริญญาตรี ภาคสมทบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตเพศชายและนิสิตเพศหญิงมีปัญหาในการเรียน ด้านหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านวัดผลและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นิสิตสาขาการบัญชีและสาขาการตลาดมีปัญหาในการเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า

นิสิตเพศชายและเพศหญิงมีปัญหาในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนิสิตเพศชายและเพศหญิงมีปัญหาด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตเพศชายและเพศหญิงมีปัญหาด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านวัดผลและประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า นิสิตสาขาการบัญชีมีปัญหาในการเรียนน้อยกว่านิสิตสาขาการตลาด นิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 มีปัญหาในการเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีปัญหาในการเรียนด้านหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน

ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาในการเรียนด้านวัดผลและประเมินผล ด้านสื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โรไมน์ (Romine. 1974 : 139 – 143) ได้ศึกษาบรรยากาศเกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ดีขึ้น โดยสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์คณะต่าง ๆ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยโคโลราโด สหรัฐอเมริกาพบว่า บรรยากาศที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพคือ

1. บุคลิกภาพของครู เป็นผู้กระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้น สนใจในวิชาที่ตนสอน
2. ด้านการจัดและเตรียมการสอน มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในวิชาที่ตนสอน
3. ด้านการสอน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มิใช่เป็นแต่เพียงผู้เรียน
4. ด้านเนื้อหา ครูต้องพูดชัดเจน ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด
5. ด้านการประเมินผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเสริมแรงทางการเรียนต้องมีการทดสอบหรือรายงาน เมื่อประเมินผลแล้วต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบและให้รู้สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นด้วย
6. ด้านช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติม มีการจัดเวลาเพื่อสอนนักเรียนเป็นกลุ่มพิเศษ

พงศ์ หรดาล (Pong Horadal. 1987 : 73 – 78) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง The Future of Vocational Education in Thailand Towards the Year 2009 A.D. Using the Delphi Approach. ผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยสรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

1. หลักการ มีแนวโน้มที่เป็นไปได้ดังนี้ คือ สามารถนำไปประกอบอาชีพในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การเรียนด้านทฤษฎีและปฏิบัติสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี
2. หลักสูตร ควรเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี และพัฒนาให้สอดคล้องกับความถนัดและความต้องการของแต่ละบุคคล
3. ผู้สอน ควรมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างน้อย 3 ปี และได้รับการฝึกโดยตรงในสถานประกอบการประจำปี ตลอดจนการศึกษาอบรมทุกช่วงเวลา
4. เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ ปรับให้สอดคล้องกับหลักสูตรและลักษณะของงานในสถานประกอบการ เครื่องมือ เครื่องจักรใหม่ ต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา มีการบริหารงานที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารและคณาจารย์ใน สถานศึกษาจะให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด การจัดการเรียนการ สอนจะสามารถพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ รวมถึงการสอดแทรกในด้านคุณธรรม และจริยธรรม แก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมในตัวผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรด้านบริหารธุรกิจที่ว่า หลักสูตรที่ดีจะต้องให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถออกไปประกอบอาชีพ มีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม ตลอดจนจะต้องมีความสำนึกในจรรยาวิชาชีพ การที่จะให้ นักศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามที่กล่าวมาข้างต้น สถานศึกษาจะต้องมีการจัดการศึกษาที่ สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงสุด และสามารถดำเนินชีวิตไปในทิศทางที่สังคมต้องการ ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษาทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อ เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและคณาจารย์นำมาพิจารณาวางแผนและปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ภาคสมทบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาเอกการบัญชี และ วิชาเอกการตลาด ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 390 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สุ่มจากประชากร โดยใช้สัดส่วนประมาณ 60% ได้กลุ่มตัวอย่าง 240 คน จากจำนวนประชากรข้างต้น ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สาขาวิชาเป็นระดับชั้นในการสุ่ม ประกอบด้วยสาขาวิชาการบัญชี ประชากรจำนวน 179 คน สุ่มตัวอย่างได้ 110 คน สาขาวิชาการตลาด ประชากรจำนวน 211 คน สุ่มตัวอย่างได้ 130 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 390 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างได้รวม 240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนสอน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามทัศนะของนิสิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ให้	4	ความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ให้	3	ความเหมาะสมในระดับมาก
ให้	2	ความเหมาะสมในระดับน้อย
ให้	1	ความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. สืบหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของนิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการสอบถามนิสิตชั้นปีที่ 3

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร งานวิจัย และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากประชากร เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการวิจัยทั้ง 5 ด้าน โดยแต่ละด้าน สร้างจำนวนข้อดังนี้

3.1 ด้านหลักสูตร	สร้างจำนวน	15 ข้อ
3.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน	สร้างจำนวน	15 ข้อ
3.3 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน	สร้างจำนวน	15 ข้อ
3.4 ด้านการวัดและประเมินผล	สร้างจำนวน	15 ข้อ
3.5 ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน	สร้างจำนวน	15 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลี้มไทย รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรณ ศิริแพทย์พิสุทธิ์ และอาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนิสิตปริญญาตรี ภาคสมทบ วิชาเอกการบัญชี และวิชาเอกการตลาด ชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่ออาจารย์ที่ควบคุมนิสิตภาคสมทบ วิชาเอกการบัญชี และ วิชาเอกการตลาด ชั้นปีที่ 3 เพื่อขออนุญาตให้นิสิตตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนิสิต
3. ชี้แจงให้นิสิตภาคสมทบเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการตอบและอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามก่อนให้ทุกคนเริ่มต้นทำ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer Plus) ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทักษะของนิสิตเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

- 1.00 – 1.50 หมายถึง นิสิตเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1.51 – 2.50 หมายถึง นิสิตเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 2.51 – 3.50 หมายถึง นิสิตเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 3.51 – 4.00 หมายถึง นิสิตเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. เปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามตัวแปร สถานภาพการศึกษา และ สถาบันการศึกษาเดิม โดยใช้สถิติ t – test และตามตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 หาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 35)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 65)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้วิธี
สัมประสิทธิ์แอลฟา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 125 – 126)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	=	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	=	แทน	จำนวนข้อ
	S_i^2	=	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	=	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ใช้ t-test
for independent samples โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 166)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ กลุ่มที่ 2

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม
 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) โดยใช้สูตร
 (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 236)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน F – distribution
	MS_B	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ถ้าพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติทำการเปรียบเทียบพหุคูณโดยใช้วิธีการของ
 เชฟเฟ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 248)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยได้กำหนด สัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของข้อมูล และการแปลผลตามลำดับ ดังนี้

N	=	จำนวนนิสิต
$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ย
S	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	=	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	=	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	=	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)
*	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนิสิต

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน จำแนกตาม สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิม และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน จำแนกตามตัวแปร สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิม และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิมและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สถานภาพ	จำนวน (คน)	คิดเป็น (ร้อยละ)
สาขาวิชา		
1. การบัญชี	110	45.80
2. การตลาด	130	54.20
รวม	240	100.00
สถานภาพการศึกษา		
1. เรียนโดยไม่ทำงาน	134	55.80
2. เรียนและทำงาน	106	44.20
รวม	240	100.00
สถาบันการศึกษาเดิม		
1. สังกัดกรมอาชีวศึกษา	89	37.10
2. สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	151	62.90
รวม	240	100.00
ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
1. ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50	48	20.00
2. ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 – 3.00	107	44.60
3. ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 3.01 – 4.00	85	35.40
รวม	240	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่า นิสิตที่ตอบแบบสอบถาม 240 คน ส่วนใหญ่เป็นนิสิต สาขาวิชาการตลาด (54.20%) เรียนโดยไม่ทำงาน (55.80%) สำเร็จการศึกษาจาก สถาบันการศึกษาสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (62.90%) และมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 – 3.00 (44.60%)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน ดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต โดยรวมและรายด้าน

ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S	ระดับความเหมาะสม
ด้านหลักสูตร	2.87	.29	มาก
ด้านอาจารย์ผู้สอน	2.97	.27	มาก
ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน	2.93	.31	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	2.94	.29	มาก
ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน	2.92	.34	มาก
รวม	2.93	.18	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่านิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ทั้งโดยรวมและรายด้านว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน รวมทุกด้าน จำแนกตามสาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิม และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังแสดงในตารางที่

3-7

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสาขาวิชา

ทักษะที่มีต่อการเรียนการสอน	สาขาวิชาการบัญชี (N=110)			สาขาวิชาการตลาด (N=130)			t	P
	$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ		
1. ด้านหลักสูตร	2.88	.27	มาก	2.87	.30	มาก	.11	.91
2. ด้านอาจารย์ผู้สอน	2.96	.26	มาก	2.99	.28	มาก	-.93	.35
3. ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน	2.92	.29	มาก	2.94	.32	มาก	-.51	.60
4. ด้านการวัดและประเมินผล	2.94	.28	มาก	2.95	.31	มาก	-.38	.70
5. ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน	2.92	.33	มาก	2.91	.35	มาก	.21	.83
รวม	2.92	.17	มาก	2.93	.18	มาก	-.47	.63

จากตาราง 3 แสดงว่านิสิตสาขาวิชาการบัญชีและนิสิตสาขาวิชาการตลาดมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน
โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพการศึกษา

ทักษะที่มีต่อการเรียนการสอน	เรียนโดยไม่ทำงาน (N=134)			เรียนและทำงาน (N=106)			t	p
	$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ		
1. ด้านหลักสูตร	2.87	.29	มาก	2.88	.29	มาก	-.51	.61
2. ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.00	.27	มาก	2.94	.26	มาก	1.48	.14
3. ด้านวิธีสอนและกิจกรรม การเรียนการสอน	2.90	.31	มาก	2.96	.31	มาก	-1.43	.15
4. ด้านการวัดและประเมินผล	2.96	.30	มาก	2.92	.29	มาก	1.19	.23
5. ด้านสื่อการสอนและปัจจัย เกื้อหนุน	2.94	.35	มาก	2.89	.33	มาก	1.10	.27
รวม	2.93	.19	มาก	2.92	.16	มาก	.60	.55

จากตาราง 4 แสดงว่านิสิตเรียนโดยไม่ทำงานและที่เรียนและทำงานมีทักษะต่อสภาพ
การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยรวมและรายด้านแตกต่าง
กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถาบันการศึกษาเดิม

ทัศนะที่มีต่อการเรียนการสอน	สังกัดกรม อาชีวศึกษา (N=89)			สังกัดสถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล (N=151)			t	p
	$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ		
1. ด้านหลักสูตร	2.83	.28	มาก	2.90	.29	มาก	-2.01*	.04
2. ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.00	.29	มาก	2.96	.25	มาก	1.36	.17
3. ด้านวิธีสอนและกิจกรรม การเรียนการสอน	3.01	.34	มาก	2.88	.28	มาก	3.11**	.00
4. ด้านการวัดและประเมินผล	2.95	.29	มาก	2.94	.29	มาก	.20	.84
5. ด้านสื่อการสอนและปัจจัย เกื้อหนุน	2.95	.36	มาก	2.90	.33	มาก	1.06	.29
รวม	2.95	.19	มาก	2.92	.17	มาก	1.30	.19

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่านิสิตที่มีสังกัดของสถาบันการศึกษาเดิมสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีทัศนะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ในด้านหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า นิสิตที่มีสังกัดของสถาบันการศึกษาเดิมสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีทัศนะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน
โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายด้าน

ทักษะที่มีต่อ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2	.181	.01	1.09	.34
	ภายในกลุ่ม	237	19.62	.01		
	รวม	239	19.80			
ด้านอาจารย์ผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.43	.22	3.11	.04*
	ภายในกลุ่ม	237	16.54	.01		
	รวม	239	16.974			
ด้านวิธีสอนและกิจกรรม การเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.38	.19	2.00	1.38
	ภายในกลุ่ม	237	22.32	.01		
	รวม	239	22.70			
ด้านการวัดและประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	.12	.01	.68	.51
	ภายในกลุ่ม	237	20.53	.01		
	รวม	239	20.65			
ด้านสื่อการสอนและปัจจัย เกื้อหนุน	ระหว่างกลุ่ม	2	.18	.01	.75	.47
	ภายในกลุ่ม	237	27.63	.12		
	รวม	239	27.80			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.19	.01	3.02	.06
	ภายในกลุ่ม	237	7.25	.00		
	รวม	239	7.46			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 แสดงว่านิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี ด้านหลักสูตร ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอน และปัจจัยเกื้อหนุน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอาจารย์ผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ่ ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทักษะของนิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจ
บัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ด้านอาจารย์ผู้สอน จำแนกตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายคู่

ระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	$\bar{X}$	GPA 2.51-3.00	GPA 3.01-4.00	GPA ต่ำกว่า 2.50
		2.93	2.98	3.04
GPA 2.51-3.00	2.93	-	0.05	0.11*
GPA 3.01-4.00	2.98	-	-	0.06
GPA ต่ำกว่า 2.50	3.04	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า นิสิตที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ต่ำกว่า 2.50 มีทักษะต่อ
สภาพการจัดการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมมากกว่า นิสิตที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
2.51 – 3.00 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่าง
ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและนิสิตต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้ลำดับ ขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ใน 5 ด้านคือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต จำแนกตามตัวแปร สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิม และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาควิชา ซึ่งจะเป็นข้อมูลและแนวทางแก่ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและนิสิตต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 วิชาเอกการตลาด จำนวน 211 คน และวิชาเอกการบัญชี จำนวน 179 คน รวม 390 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 วิชาเอกการตลาดจำนวน 130 คน และ วิชาเอกการบัญชีจำนวน 110 คน รวม 240 คน

สมมติฐานในการวิจัย

1. นิสิตที่เรียนสาขาวิชาต่างกันมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. นิสิตที่มีสถานภาพการศึกษาต่างกันมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาเดิมต่างสังกัดกันมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีการศึกษา 2545 จำนวน 240 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถาม มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ โดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามทัศนะของนิสิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอน และปัจจัยเกื้อหนุน ลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่ออาจารย์ที่ควบคุมนิสิตภาคสมทบ วิชาเอกการบัญชี และ วิชาเอกการตลาด ชั้นปีที่ 3 เพื่อขอความร่วมมืออนุญาตให้นิสิตตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนนิสิต
3. ชี้แจงให้นิสิตภาคสมทบเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการตอบและอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามก่อนให้ทุกคนเริ่มต้นทำ โดยเก็บรวบรวมแบบถามสอบจากนิสิต ระดับชั้นปีที่ 3 ได้ 240 ฉบับ คือ คิดเป็นร้อยละ 100 และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer Plus) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทัศนะของนิสิตเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ ทั้ง 5 ด้าน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.00 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ตามตัวแปร คือ สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา และสถาบันการศึกษาเดิม โดยใช้สถิติ t – test และ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

ตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ของนิสิต ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปรากฏว่านิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) มีความเหมาะสมโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านหลักสูตร พบว่านิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมี ทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่านิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.3 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่านิสิตมีทักษะต่อสภาพ การจัดการเรียนการสอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน มีความเหมาะสมโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่านิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียน การสอน ด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.5 ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน พบว่านิสิตมีทักษะต่อสภาพการ จัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ มากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ มากทุกข้อ

2. เปรียบเทียบทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้าน หลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและ ประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน รายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตาม

สาขาวิชา สถานภาพการศึกษา สถาบันการศึกษาเดิม และระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ปรากฏผลดังนี้

2.1 นิสิตที่เรียนสาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด มีทักษะต่อสภาพ
การจัดการเรียนการสอน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นิสิต
สาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาดมีทักษะไม่แตกต่างกัน

2.2 นิสิตที่เรียนโดยไม่ทำงานกับนิสิตที่เรียนและทำงาน มีทักษะต่อสภาพการ
จัดการเรียนการสอน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นิสิตที่
เรียนเรียนโดยไม่ทำงานกับนิสิตที่เรียนและทำงานมีทักษะไม่แตกต่างกัน

2.3 นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล มีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร นิสิตมีทักษะ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียน
การสอน นิสิตมีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีทักษะต่อสภาพการ
จัดการเรียนการสอน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีทักษะด้านอาจารย์ผู้สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร
บริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านหลักสูตร นิสิตมีทักษะเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร
บริหารธุรกิจบัณฑิตมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
นิสิตมีทักษะเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรวีย์
เพียรเพชรเลิศ ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการ
สอนหลักสูตรธุรกิจศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า การจัดการ
เรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้
เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพ
เทคโนโลยีสมัยใหม่ในสภาพปัจจุบัน จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดสร้างสรรค์
สอดคล้องกับมีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คือ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้
ความสามารถในด้านวิชาชีพทางบริหารธุรกิจทั้งสาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด

อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน นำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ อิสระและมีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรมในวิชาชีพ (คณะสังคมศาสตร์. 2545) การศึกษาในสาขาวิชาทางบริหารธุรกิจในระดับอุดมศึกษาหลักสูตร จะเน้นทักษะประสบการณ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาบริหารธุรกิจซึ่งเป็น วิชาชีพชั้นสูง โดยเน้นทั้งทางด้านความรู้ทฤษฎีและการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติในการ ประกอบอาชีพ ดังที่ สัตยลีนา โกณฑานุรักษ์ (2534 : 10) ได้ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ธุรกิจ ในสถาบันอุดมศึกษา คือ เพื่อเตรียมผู้สอนวิชาเกี่ยวกับธุรกิจ โดยพัฒนาบุคลิกภาพได้ เหมาะสมและสามารถเป็นครูธุรกิจที่ดี ส่งเสริมให้ครูที่สอนวิชาธุรกิจได้มีโอกาสหาความรู้และ ประสบการณ์เพิ่มเติม งานวิจัยของเกษกานดา สุภาพจน์ (2532 : 14) ได้ศึกษาวิจัยการ ประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา การเลขานุการ ของสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2529 ที่ว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความ มุ่งหมายของหลักสูตรเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะ หลักสูตรธุรกิจศึกษาเลขานุการ ส่งเสริม ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งการฝึกงานและการฝึกสอนเป็นวิชาบังคับของ หลักสูตรธุรกิจศึกษาที่ต้องการให้บัณฑิตนำความรู้ที่ได้ศึกษาทางทฤษฎีนำมาปฏิบัติได้ ซึ่งฉลวย ชีระเผ่าพงษ์ (2532 : 44) กล่าวว่าผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ภาคทฤษฎีก่อนแล้วต้องฝึกปฏิบัติโดย สามารถฝึกในแหล่งประกอบการ

1.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน นิสิตมีทัศนะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตมีทัศนะเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์มีความรู้ ความสามารถในการเนื้อหาวิชาที่สอนมีความ ตั้งใจและกระตือรือร้นในการสอน มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาที่สอน และมี บุคลิกภาพลักษณะเหมาะสมกับความเป็นครูผู้สอนเพราะบุคลิกลักษณะจะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อ ผู้เรียน ดังที่วิฑูรย์ อุปถัมภ์ (2530 : 12) สรุปว่า การสอนวิชาชีพมีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ครู ควรมีความรู้อย่างลึกซึ้งเพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะความเข้าใจในอาชีพ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ดังนั้นครูควรที่จะมีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญเฉพาะใน สาขาวิชาที่สอนและ บัณฑิต พฤษะวัน (2534 : 63) กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีความรู้ลึกซึ้งนิยมนก ย่องบุคคลที่เขาเลื่อมใส มักเกิดศรัทธา จากประสบการณ์ที่พบ ซึ่งภาพรวมที่พบภายนอกย่อม ศรัทธาให้เกิดในตัวผู้เรียนได้ดี นอกจากนี้ ประภาศรี อมรสิน (2533 : 536 – 537) กล่าวว่า ครูผู้สอนวิชาชีพธุรกิจควรมีคุณสมบัติ ที่มีบุคลิกภาพส่วนตัวดี โดยทั่วไป นักเรียนจะเรียนรู้ ได้ดีก็ต่อเมื่อมีความพอใจครูผู้สอน ฉะนั้นครูควรมีบุคลิกภาพของการเป็นครูเพื่อเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่ผู้เรียน งานวิจัยของ ทรงสมร คชเลิศ (2543 : 66) ได้วิจัยความพึงพอใจในการเรียน กลุ่มวิชาเลขานุการของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ที่ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการแต่งกายของ

ผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรวีย์ เพียรเพชรเลิศ (2543). ซึ่งได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ อาจารย์ผู้สอนมีบุคลิก เหมาะสมกับความเป็นครู

1.3 ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน นิสิตมีทัศนะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตมีทัศนะเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิตนั้น อาจารย์ผู้สอนได้นำเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการชี้แจงแผนการเรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียนก่อนมีการเริ่มสอน มีการสอดแทรกจริยธรรมในการเรียนการสอน มีการจัดกระบวนการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเสริมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้เรียน จัดกิจกรรมงานนอกสถานที่ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เปิดโอกาสให้นิสิตอภิปรายอย่างกว้างขวาง เป็นต้น นั่นคือ ผู้สอนใช้วิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหาโดยใช้วิธีสอนที่สามารถทำให้นิสิตเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ ดังที่ปัทสวดี วีรภักดิ์ (อ้างอิงจากนงเยาว์ ฤทธิเรืองเดช. 2533 : 28-29) ได้เสนอแนะว่าการเลือกวิธีสอนนั้นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการสอนและให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอน สอดคล้องกับผลงานศึกษาของสุรวีย์ เพียรเพชรเลิศ (2543). ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษา ของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษา ว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะมีการชี้แจงแผนการเรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียนเมื่อเริ่มสอน

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล นิสิตมีทัศนะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ ว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตมีทัศนะเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลาย ๆ วิธี ข้อสอบมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่เรียน จำนวนข้อสอบมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอบและอาจารย์ผู้สอนแจ้งผลการสอบให้นิสิตทราบทุกครั้ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรวีย์ เพียรเพชรเลิศ (2543). ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรธุรกิจศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรธุรกิจศึกษา ว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก โดยเฉพาะงานที่ทำนอกเหนือจากการสอบมีส่วนในการประเมินผลการเรียนด้วย ซึ่ง การประเมินผลถือเป็นหน้าที่สำคัญของผู้สอน เพื่อที่ทราบผลว่าการเรียนการสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่ได้รับผลตรงตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไร ซึ่งสอดคล้องกับที่ อุทุมพร ทองอุไทย (2530 : 85) กล่าวว่า การประเมินผลนับเป็นความสำคัญในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยตัดสินใจของการมีประสิทธิภาพในการสอน ผลของการประเมินผล จะช่วยให้ครูได้เห็นสภาพสะท้อนว่า จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอนบรรลุเป้าหมายตามความต้องการ

1.5 ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน นิสิตมีทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ มีระบบการให้บริการสื่อที่สะดวกรวดเร็ว มีสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย เจ้าหน้าที่ให้บริการสื่ออยู่ประจำห้องตลอดเวลาการให้บริการ มีแสงสว่างในห้องเรียนเพียงพอ และสื่อการเรียนการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอนดังที่ จินตนา ไบกาซูย์(2536). ให้ความเห็นเกี่ยวกับ สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนของครูผู้สอนและนักศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา เกิดทักษะกระบวนการและความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาจะต้องมีแหล่งให้บริการสื่อการเรียนการสอนและปัจจัยที่เกื้อหนุนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาประสบความสำเร็จ ดังที่ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2535). กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่มี

ประสิทธิภาพจะต้องได้รับแหล่งบริการสื่อและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี จะต้องมีการเสริมการสอน ได้แก่ เครื่องมือ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การประสานงานกับบุคลากร และรวมทั้งอาคารสถานที่

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน รายด้านและรวมทุกด้าน ปรากฏดังนี้

2.1 นิสิตสาขาวิชาการบัญชีและนิสิตสาขาวิชาการตลาด มีทักษะด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน มีความเหมาะสมโดยรวมทุกด้าน

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือนิสิตสาขาวิชาการบัญชีและนิสิตสาขาวิชา การตลาดมีทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนรายด้านและรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนอยู่ในด้านวิชาการบริหารธุรกิจ เหมือนกัน แตกต่างกันที่สาขาวิชา ซึ่งด้านหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรจะต่างกันเพียงในส่วน วิชาเอกเท่านั้น ส่วน ๑ อื่น ๆ นั้นจะเหมือนกัน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรม การเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล เป็นชุดเดียวกัน จะต่างกันเฉพาะอาจารย์ที่ สอนวิชาเลือกหรือวิชาเอก ฉะนั้นกิจกรรมต่าง ๆ จะไม่ต่างกัน ส่วนด้านสื่อการสอนและปัจจัย เกื้อหนุน ไม่ว่าจะเป็น สื่อการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน ระบบการให้บริการสื่อ อาคาร เรียน ห้องเรียน สำนักหอสมุดกลาง จะใช้ที่เดียวกัน ทัศนะที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยรวมของนิสิตทั้ง 2 กลุ่มจึงไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัย ของกิ่งแก้ว เอี่ยมแจ่ม (2542 : 68) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกัน มีทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยา เขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรม การ เรียนการสอน ด้านการประเมินผลและด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่านักศึกษาที่เรียนสาขาวิชา ต่างกัน มีทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกัน

2.2 นิสิตที่เรียนโดยไม่ทำงานและนิสิตที่เรียนและทำงาน มีทัศนะด้าน

หลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน มีความเหมาะสมโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือที่เรียนโดยไม่ทำงานและนิสิตที่เรียนและทำงาน มีทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนรายด้านและรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทั้งนี้เนื่องมาจากองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนทั้งนิสิตที่เรียนโดยไม่ทำงานและนิสิตที่เรียนและทำงาน ซึ่งประกอบด้วยด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน เป็นองค์ประกอบจากการจัดส่วนเดียวกัน และนิสิตที่เรียนโดยไม่ทำงานและเรียนและทำงานอยู่ในวัยที่ไม่แตกต่างกันมากนัก นิสิตที่เรียนโดยไม่ทำงานเมื่อเรียนจบ ปวส.แล้วสอบเรียนต่อ ทันที ส่วนนิสิตที่เรียนและทำงานเมื่อเรียนจบ ปวส.แล้วสอบเรียนต่อทันทีเช่นเดียวกันแต่ทำงานไปด้วย ฉะนั้นทัศนะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนจึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ ตรีธาร (2544 : 78) ที่ศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาที่เรียนรอบการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและ กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

2.3 นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากสังกัดกรมอาชีวศึกษาและนิสิตสังกัดสถาบัน

เทคโนโลยีราชมงคล มีทัศนะต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน มีความเหมาะสมโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านหลักสูตรนิสิตมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษามีความแตกต่างกับหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เช่น จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นิสิต คิด วิเคราะห์เป็น เป็นต้น และมีวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งได้แก่ การชี้แจงแผนการเรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียนก่อนเริ่มสอน มีการยกตัวอย่างเปรียบเทียบ และมีการฝึกศึกษา การที่อาจารย์นำเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นิสิตมีโอกาสดำเนินการได้ใช้อุปกรณ์ประกอบ การเรียนที่หลากหลาย และมีการสอดแทรกจริยธรรมในการเรียนการสอน

2.4 นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีทัศนะต่อสภาพการ

จัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน มีความเหมาะสมโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตกลุ่มตัวอย่าง มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่

แตกต่างกัน แต่องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน เป็นองค์ประกอบจากสัดส่วนเดียวกันจึงทำให้ทัศนะต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน นิสิตมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50 มีทัศนะเห็นว่ามีเหมาะสมมากกว่านิสิตที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 – 3.00 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.50 มีทัศนคติต่ออาจารย์ผู้สอนในด้านที่ดี มีความภาคภูมิใจ และตั้งใจที่จะเรียนในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ภาคสมทบสูง จึงทำให้มีทัศนะเห็นว่ามีเหมาะสมมากกว่านิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.51 – 3.00 ซึ่งแตกต่างกันไม่มากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของจวีวรรณ เหมนาถ (2528 : 69) ได้ศึกษาทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการสอนวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการสอนวิชาชีพของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาทัศนะที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน นิสิตมีทัศนะว่ามีความเหมาะสมต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยในด้านอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า

1. ด้านหลักสูตร ในเรื่องของรายวิชาที่เรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและการจัดหลักสูตรส่งเสริมให้นิสิต คิด วิเคราะห์เป็น ควรมีการพิจารณาปรับหรือพิจารณาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องในทัศนะของนิสิต เพราะนิสิตเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

2. ด้านสื่อการสอนและปัจจัยเกื้อหนุน ในเรื่องของเครื่องคอมพิวเตอร์ในการศึกษามีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนิสิต และห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมีตำราที่ทันสมัย ควรมีการเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ของภาควิชาบริหารธุรกิจให้มีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนนิสิตเพราะเครื่องคอมพิวเตอร์ปัจจุบันมีความจำเป็นและสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนสายบริหารธุรกิจเป็นอย่างมาก และควรเสนอให้สำนักหอสมุดกลางจัดหาหรือจัดซื้อตำราเอกสารต่าง ๆ ในสายบริหารธุรกิจให้มีความทันต่อสภาพการณ์ในโลกปัจจุบันต่อไป

ข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นนำเสนอมาจากการศึกษาทัศนะของนิสิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2545 ชั้นปีที่ 3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาหลักสูตรดังกล่าวในปีการศึกษาต่อ ๆ ไป ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงในการเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) ภาควิชา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของอาจารย์ผู้สอนการบัญชีและอาจารย์ผู้สอนการตลาด ว่ามีปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลการผลิตบัณฑิตที่จบสาขาวิชาการบัญชีและสาขาวิชาการตลาด

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ

อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะสังคมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพีร์ ลิ้มไทย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
หัวหน้าภาควิชาบริหารธุรกิจ
อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ
คณะสังคมศาสตร์

อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและ
วิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ-ชื่อสกุล
วันเดือนปีเกิด
ภูมิลำเนาเกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2538

พ.ศ. 2541

พ.ศ. 2543

พ.ศ. 2546

พ.ศ. 2546

นายภิราช รัตนันต์
วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2521
จังหวัดอุทัยธานี
เลขที่ 4 หมู่ 2 ตำบลหนองพังค่า
อำเภอเมือง
จังหวัดอุทัยธานี 61000
นักวิชาการเงินและบัญชี
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23
แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา
กรุงเทพมหานคร 10110

ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
วิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานี
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
วิทยาลัยเทคนิคอุทัยธานี
ระดับปริญญาบัณฑิต
บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ระดับปริญญาบัณฑิต
รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
(การบริหารทรัพยากรมนุษย์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ระดับปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
(ธุรกิจศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ